

REYKUNAMANTA WILLAKUQ

ISKAY KAQ LIBRO

Rey kunamanta willakuq punta kaq librom tukuykurqa Rey Josafatmantawan Rey Ocoziasmanta willakuspan. Rey Josafatmi karqa surlawpi Juda nacionpa reynin. Rey Ocoziasñataqmi karqa norte lawpi Israel nacionpa reynin. Iskay kaq libroñataqmi qallarín Diosmanta willakuq Eliaspa machuyayninmanta willakuspa, willakuntaqmi Diosmanta willakuq Eliseopa vidanmantapas. Eliseoqa karqa Eliaspa discipulonmi. Elias wañukuptinmi rantinpi payña Diosmanta willakurqa.

Kay libroqa iskay parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Israel nacion Juda nacionmanta rakinasqa kaspá guerrapi vencesqa kasqanmanta hinaspa huklaw nacionman pusasqa kasqanmanta (1-17).

Iskay kaq parteñataqmi willakun surlawpi kaq Juda nacionmanta, Jerusalemllaqta vencesqa kasqanmanta hinaspa chaypi *yachaqkunapas Babilonia nacionman pusasqa kasqanmanta, willakuntaqmi Egipto nacionman lluptisqankumantapas chaynataq Juda nacion Babilonia runakunapa makinpiña kaptin Gobernador Gedaliasña gobiernasqanmantapas (18-25).

Rey Ocoziaspa wañukusqanmanta

1 ¹Rey Acabpa wañukusqan qepallantam Moab nacionniyoq runakuna hoqarikururqa Israel nacionpa contranpi. ²Samaria llaqtapi *yachaq Rey Ocoziasmi palacionpa altosnin ventanamanta wichiycamuspan onqorurqa chaymi runankunata qayaspan nirqa: —Rispaykichikyá Ecron llaqtapi Baal-zebub sutiyoq taytachata tapumuychik kay onqosqaymanta sanoyasaqchus icha manachus.

³Hinaptinmi Tisbe llaqtayyoq Eliasta Tayta Diospa angelnin nirqa:

—Riyá Samaria llaqtapi *yachaq reypa kachasqan runakunawan tupamuq hinaspayá nimuy: “Israel nacionpiqa manachum karqa Dios chaynapi Ecron llaqtapi kaq Baal-zebub sutiyoq taytachataq tapuchimunaykichikpaq” nispa.

⁴Hinaspapas nimuytaqyá ñoqa Tayta Diospa kayna nisqayta: “Onqosqayki camaykimantaqa manañam hatarinkiñachu aswanqa wañunkipunim” nispa.

Chaymi Elias chaynata nimurqa. ⁵Kachasqan runakuna reyman kutiruptinmi paykunata tapurqa:

—¿Imanasqataq kutiramunkichik? —nispa.

⁶Chaymi paykuna nirqa:

—Huk runawan tuparuptiykum niwarqaku: “Kachamusuqnikichik reyman kutirispayá Tayta Diospa niwasqanta kaynata nimuychik: ¿Israel nacionpiqa manachum karqa Dios chaynapi Ecron llaqtapi kaq Baal-zebub tayta- chataraq tapuchimunaykichikpaq? chaynataq onqosqayki camaykimantaqa manam hatarinkiñachu, aswanqa wañunkipunim’ nispa.”

⁷Hinaptinmi reyñataq paykunata tapurqa:

—Tupasqaykichik hinaspa chayna willasuqnichik runaqa ¿imaynataq karqa? —nispá.

⁸Chaymi paykunañataq nirqa:

—Payqa karqa pelomanta pachayoqmi chaynataq qaramanta rurasqa correa-wan weqawninpas watasqam —nispá.

Chaymi reyñataq nirqa:

—Payqa Tisbe llaqtayoq Eliasmi —nispá.

⁹Hinaspam capitanta pichqa chunka runankunatawan kacharqa. Eliasñataqmi tiyachkarqa moqopi chaymi capitán niykurqa:

—Diospa runan, qamtam rey nimusunki: “Hamuway” nispá.

¹⁰Chaymi pichqa chunka kamachiq capitanta Elias nirqa:

—Diospa runan kaptiyqa cielomanta nina uraykamuspayá qamtawan pichqa chunka runaykikunata ruparuchun —nispá.

Cielomanta Diospa kachamusqan nina uraykamuspanmi capitantawan pichqa chunka runankunata ruparurqa.

¹¹Reymi kacharqa huk capitantaña pichqa chunka runankunatawan. Paypas Eliastam nirqa:

—Diospa runan, qamtam rey nimusunki: “Chaylla hamuway” nispá.

¹²Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Diospa runan kaptiyqa cielomanta nina uraykamuspayá qamtawan pichqa chunka runaykikunata ruparuchun —nispá.

Cielomanta Diospa kachamusqan nina uraykamuspanmi capitantawan chaynataq pichqa chunka runankunata ruparurqa.

¹³Yapatawanmi kacharqa kimsa kaq capitanta pichqa chunka runankunatawan chaymi Eliaspa kasqanman chayaruspan paypa qayllanpi qonqorakuykurqa hinaspan ruegakurqa:

—Diospa runan, ruegakuykim vidallaytawan kay pichqa chunka serviqnikikunapa vidanta allin ñawikiwan qawarinaykipaq. ¹⁴Ñam iskay kutikamaña

cielomanta nina uraykamuspan punta hamuq capitankunatawan pichqa chunka runankunata ruparun. Vidallaykutaqa allin ñawikiwanyá qawariy —nispá.

¹⁵Hinaptinmi Eliasta Tayta Diospa angelnin nirqa:

—Paywan riy, amayá paytaqa manchakuychu —nispá.

Chaymi Elias hatarispan capitánwan kuska reyman rirqa. ¹⁶Chayaruspanmi reyta nirqa:

—Tayta Diosmi kaynata nisunki: “Ecron llaqtapi Baal-zebug taytachata tapuchimunaykipaqqa ¿manachum Israel nacionpiqa karqa Dios paypa imam ninanta tapuchimunaykipaq? chaynaqa onqosqayki camaykimantaqa manam hatarinkiñachu aswanqa wañunkipunim” nispá.

¹⁷Eliaswan Tayta Diospa nichisqanman hina Ocozias wañuruptinmi paypa wawqen Joramña gobiernarqa Ocoziasqa mana churiyoq kasqanrayku. Gobiernaytaqa qallarirqa Josafatpa churin Joram iskay watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi.

¹⁸Ocoziaspa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Hanaq pachaman Elias hoqarisqa kasqanmanta

2 ¹Tayta Dios remolino wayrawan Eliasta hanaq pachaman hoqarinanpaq kaptinmi Gilgal llaqtamanta Elias rirqa Eliseowan. ²Eliasmi nirqa Eliseota: —Tayta Diosmi Betel llaqtaman kachawachkan, ama hina kaspaykiyá kayllapi kachkay —nispá.

Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani: Manam qepaymanchu, qatisqaykipunim —nispa.

Chaymi kuskanku Betel llaqtaman rirqaku. ³Betel llaqtapim *yacharqaku Diosmanta willakuqkuna, Eliseo chaskiq llaqtamanta lloqsispankum payta nirqaku:

—¿Manachum yachanki patronniki Eliastaqa kunan punchaw Tayta Dios qanmanta hoqarirunanta? —nispa.

Chaymi Eliseo nirqa:

—Arí, yachanim, upallaychik —nispa.

⁴Yapamantam Elias nirqa:

—Tayta Diosmi Jerico llaqtaman kachawachkan, ama hina kaspaykiyá kayllapi kachkay —nispa.

Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani: Manam qepaymanchu, qatisqaykipunim —nispa.

Chaymi kuskanku Jerico llaqtaman chayarurqaku. ⁵Jerico llaqtapim *yacharqaku Diosmanta willakuqkuna, paykunam Eliseoman asuykuspa nirqaku:

—¿Manachum yachanki patronniki Eliasta kunan punchaw Tayta Dios qanmanta hoqarirunanta? —nispa.

Chaymi Eliseo nirqa:

—Arí, yachanim, upallaychik —nispa.

⁶Chaymantam Elias nirqa Eliseota:

Tayta Diosmi Jordan Mayuman kachawachkan, ama hina kaspaykiyá kayllapi kachkay —nispa.

Hinaptinmi Eliseo nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani: Manam qepaymanchu, qatisqaykipunim —nispa.

Chaymi kuskanku pasarqaku. ⁷Diosmanta willakuq pichqa chunka runakunam paykunata qatimuspanku karu chimpankupi sayaykuspa qawarqaku, Eliaspiwan Eliseoñataqmi Jordan Mayupa patanpi sayarqaku. ⁸Eliasmi capanta pataraykupan mayuta waqtarqa. Mayu kichariykuptinmi iskayninku chimparurqaku chaki allpanta. ⁹Chimparuptinkuñataqmi Eliseota Elias nirqa:

—Qampaq imapas ruranayta munaspaykiqa mañakuway manaraq qanmanta rakikuchkaptiy —nispa.

Eliseom mañakurqa:

—Espirituykimanta herenciata hina huk chaynatawan qoykuway rantikiipi “qepanaypaq —nispa.

¹⁰Eliasmi nirqa:

—Sasa rurana kaqtam mañakurunki. Qanmanta rakikusqayta rikuspaykiqa mañakusqaykitam chaskinki, mana rikuspaykim ichaqa mana chaskinkichu —nispa.

¹¹Rimastin paykuna richkaptinkum rupachkaq caballokunapa aysasqan rupachkaq carreta rikuriyuspa paykunata rakirurqa, remolino wayrapa hoqarisqanmi Elias hanaq pachaman hoqarikururqa. ¹²Eliseom Eliasta qawarispan qaparirqa:

^a2:9 Chayna ninanqa: “Piwi churipa doble chaskinanta qoykuway” ninanmi.

—Taytáy, taytáy Elias, Israel nacionpaqmi carretakunawan caballopi sillada tropakuna hina karqanki —nispa.

Chaymantapunim manaña Eliasta rikurqañachu.

Eliaspá rantinpi Eliseo kasqanmanta

Eliseoñataqmi pachanta hapispan iskayman llikirurqa. ¹³Eliaspá wichiychisqan capanta hoqariykuspanmi kutirirqa hinaspan Jordan Mayupa Patanpi sayarqa. ¹⁴Eliaspá wichiychisqan capanta hapispanmi mayuta waqtarqa:

—¿Maypitaq Eliaspá yupaychasqan Tayta Diosqa kachkan? —nispa.

Chaynata nispa waqtaruptillanmi mayu kicharikuykurqa chaymi Eliseo chimpaurqa. ¹⁵Jerico llaqtapi kaq willakuqkuna chimpanmanta qawaspam ninakurqaku:

—Eliaspá espírituñmi Eliseopiña kachkan —nispa.

Eliseoman taripaspankum paypa ñawpaqninpi qonqoranpa pampaman kumuykurqaku. ¹⁶Hinaspan nirqaku:

—Kaypim ñoqaykuwan kachkan pichqa chunka kallpasapa runakuna. Paykuna rispankuyá servisqayki Eliasta maskaramuchunku, ichapas Tayta Diospa espírituñ hoqariruspan chay-chay orqopi otaq qechwapi saqerun —nispa.

Eliseom nirqa:

—Amaña kachaychikchu —nispa.

¹⁷Paykuna huktawan-huktawan niptinkum Eliseoñataq penqarikuspa nirqa:

—Kachaychikyá —nispa.

Chaymi paykuna kacharqaku chay pichqa chunka runakunata. Kimsa punchaw Eliasta maskamuspankum manaña tarimurqakuchu. ¹⁸Jerico llaqtapiraq Eliseo kachkaptinmi Elias maskamuqkuna kutiramurqa chaymi paykunata nirqa:

—¿Manachum nirqaykichik amaña rinaykichikpaq? —nispa.

Jerico llaqtapi pukyuta Eliseo allinyachisqanmanta

¹⁹Jerico llaqtapi kaq runakunam Eliseota nirqaku:

—Señorllayku, rikusqaykipi hinam kay llaqtapa kasqan sitioqa allin sitio, ichaqa yakunmi mana valeq, allpankunapas qala allpam —nispa.

²⁰Eliseom nirqa:

—Mosoq mankata apamuwaspaykichik chayman kachita hinamuychik —nispa.

Mañakusqanta qoykuptinkum ²¹Eliseo pukyuman rispan kachita maqchirqa hinaspan:

—Tayta Diospa nisqantam kaynata nirqa:

—Ñoqam allinyachini kay yakuta, manañam kunanmantaqa wañuyipas nitaq qala allpapas kanqachu —nispa.

²²Chay punchawmantapunim Eliseopa nisqanman hina chay yakukunaqa tomanapaq hinaña karqa.

²³Jerico llaqtamantam Eliseo pasarqa. Wichayman riq ñanninta Betel llaqtaman richkaptinmi llaqtamanta lloqsimuq warmakuna paymanta burlakuspanku qayaykacharqaku:

—Yaw paqla, seqay, yaw paqla, seqay —nispa.

²⁴Eliseoñataqmi paykunata qawarisan Tayta Diospa sutinpi ñakaykurqa chaymi montemanta iskay china ukumarikuna lloqsiramuspan tawa chunka iskayniyoq warmakunata tisaparurqa. ²⁵Chaymantam Eliseo pasarqa Carmelo orqoman, chay sitiomantañataqmi Samaria llaqtaman kutirqa.

Israel nacionpi Rey Joram gobiernasqanmanta

3 ¹Acabpa churin Rey Joranmi Israel nacion gobiernayta qallaykurqa Samaria llaqtapi *yachaspan, payqa gobiernarqa Juda nacionpa reynin Josafat chunka pusaqniyoq watamanña gobiernachkaptinmi. Joranqa gobiernarqa chunka iskayniyoq watam. ²Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Ichaqa manam taytanpa nitaq mamanpa rurasqanta hinachu. Payqa wischururqam taytanpa rurasqan Baal sutiyoq taytachapa pilarninta. ³Chaywanpas Israel nacionniyoq runakunata huchallichi Rey Jeroboam hinam huchallikurqa. Jeroboamqa karqa Nabatpa churinmi.

Eliseom willakun Moab nacion vencesqa kananmanta

⁴Moab nacionpi Mesa sutiyoq reymi achka oveja uywaq kaspan Israel nacionpi reyman impuestota pagaq pachak waranqa malta carnerokunatawan pachak waranqa millwantin carnerokunata. ⁵Ichaqa Rey Acab wañuruptinmi Moab nacionpa reynin hoqarikururqa Israel nacion reypa contranpi. ⁶Rey Joramñataqmi chay punchaw Samaria llaqtamanta pasaspan Israel nacionpi runakunata tropa-tropata huñurqa. ⁷Juda nacionpa reynin Josafatmanpas kaynatam willachimurqa: —Moab nacionpa reyninmi contraypi hoqarikurun. ¿Paypa contranpi peleaq riwaqchum ñoqawan? —nispa.

Chaymi Juda nacionpa reynin Josafat nirqa:

—Arí risaqmi. Ñoqawan qamqa chullallam kanchik. Runaykunawan caballoykunapas qamllapataqmi —nispa. ⁸Tapurqataqmi:

—¿Maylawnintataq risunchik? —nispa.

Chaymi Rey Joramñataq nirqa:

—Edom nacionman riq chunniq ñannintam risun —nispa.

⁹Chaymi Israel nacionpa reynin, Juda nacionpa reynin hinaspa Edom nacionpa reynin kuskanku rirqaku. Qanchis punchawña chunniqninta muyuchkaptinkum soldadokunapaq yakunku pisirurqa, pisirurqataqmi pusasqanku uywakunapapas. ¹⁰Hinaptinmi Israel nacionpa reynin nirqa:

—Achachallawya kimsanchik reykunatam Tayta Dios huñuramuwanichik Moab casta runakunaman qoykuwananchikpaq —nispa.

¹¹Chaymi Rey Josafat tapukurqa:

—¿Manachum pipas kaypi kanman Tayta Diosmanta willakuq chaynapi paynintakama Tayta Diosta tapunanchikpaq? —nispa.

Hinaptinmi Israel nacion reypa serviqninkunamanta huknin nirqa:

—Kaypim kachkan Safatpa churin Eliseo. Payqa Eliaspa makinman yaku talliqmi karqa —nispa.

¹²Rey Josafatmi nirqa:

—Payqa Tayta Diospa nisqantam willawasun —nispa.

Israel nacionpa reyninmi, Edom nacionpa reyninpiwan hinaspa Rey Josafatpiwan rirqaku Eliseopa kasqanman. ¹³Chaymi Israel nacionpa reyninta Eliseo nirqa:

—¿Imatataq munanki ñoqawan? Taytaykipa chaynataq mamaykipa tapunan willakuqkunamanyá riy —nispa.

Chaymi Israel nacionpa reyninñataq nirqa:

—Manam, Tayta Diosmi kay kimsan reykunata huñuramuwanku Moab casta runakunaman qoykuwanankupaq —nispa.

¹⁴Hinaptinmi Eliseo nirqa:

—Llapallan Kamachiq Tayta Diospa qayllanpim kunan kachkani, Juda nacionpa reynin Josafatllatam respetani, mana chayqa manam yanapaykimanchu nitaqmi qawarikimanpaschu karqa. ¹⁵Chaynaqa arpa tocaqtayá pusamuwaychik —nispá.

Arpa tocaq tocachkaptinmi Eliseota Tayta Dios rimachirqa ¹⁶kaynata:

—Kay qechwapiyá achka yarqakunata kicharuychik. ¹⁷Manam wayratapas nitaq paratapas rikunkichikchu, kay qechwa yakuyoq rikuriruptinmi qamkunapas, ganadoykichikpas chaynataq uywaykichikkunapas upyankichik. ¹⁸Ñoqa Tayta Diospa kay rurayniyqa manam imapasraqchu, ñoqaqa Moab casta runakunatapas makikichikmanmi churamusaq. ¹⁹Llapa murallasqa llaqtakunatawan suma-sumaqa llaqtakunatam vencionkichik. Llapa allinnin sachakunatam kuchunkichik, llapa pukyukunatam pamparunkichik, llapa allinnin chakrakunatapas rumikunawanmi huntarachinkichik —nispá.

²⁰Nisqanpi hinamá paqarinnintinta, Diosman ofrenda kañananku horapi, Edom nacion lawman riq ñanninta yakukuna hamururqa hinaptinmi chaypi allpakuna yakuyoq rikurirurqa. ²¹Moab nacionpi kaqkunam paykunawan peleananpaq reykuna risqanta yacharuspa armakuna manejay yachaqa llapallan runakunata qayarurqaku hinaspa nacionpa linderonpi churakururqaku. ²²Paqarinnintinmi tutapayta hatarispanku chimpamanta qawaykurqaku chaymi yakukuna intipa kanchariyinwan yawar hina pukallaña paykunapaq rikchakarapurqa. ²³Chaymi ninakurqaku:

—Waqá yawarmi. Ñoqanchikman hamuq reykunam kikinkupura peleaspa wañunarachikunku. Chaynaqa imankutapas qechumunanchikpaqyá kallpasunchik —nispá.

²⁴Aswanqa Israel casta runakunapa kasqanman chayaruptinkum paykunañataq lloqsiramurqa chaymi Moab casta runakuna paykunapa ñawpaqninta lluptirqaku hinaptinmi Israelpa castankunaqa hayparuspa wañurachirqaku. ²⁵Llaqtakunatam tuñichirqaku. Allinnin chakrakunamanpas sapakamam rumikunata wischurqaku huntarachinankukama, yakuyoq pozokunatapas pamparuspa allinnin sachakunatañataq kuchuparurqaku. Sayaspaqa-sayarqa Kir-hareset sutiyuq llaqtallañam ichaqa waraqaqkunam muyuriqninpi churakuruspanku vincerurqaku.

²⁶Moab nacionpa reyninmi pelesqankupi vincerachikuspa espadoyoq qanchis pachak peleaqkunata púsarikuspan atacaq rirqa Edom nacion reypa kasqanman ichaqa manam atirqachu. ²⁷Chayraykum kikinpa rantinpi rey kananpaq kaq piwi churinta hapiruspan murallapa hawanpi wañurachirqa, paytaqa wañurachirqa ofrendata hina diosninman kañananpaqmi. Israel casta runakunapa contranpi anchallataña Dios rabiariuptinmi Israelpa castankunaqa lloqsiruspanku llaqtankuman kutikurqaku.

Viudapa aceitenmanta

4 ¹Diosmanta willakuqkunapa huk viudanmi qaparispan Eliseoman willakurqa: —Yachasqaykipi hinapas qosayqa wañukunñam, payqariki Tayta Dios respetaq runam karqa. Debekusqay runa hamuruwaspanmi iskaynin qari wawaykunataña servichikunanpaq pusayta munachkan —nispá.

²Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—¿Imatataq munanki qampaq ruranayta? ¿kachkanchu imallaykipas wasikipi? —nispá.

Hinaptinmi chay warmiñataq nirqa:

—Manam imaypas kanñachu, kaspapa-kachkan aysakuchaypi aceitellayñam —nispá.

³Eliseom nirqa:

—Kutirisipaykiyá vecinoykikunamanta prestakaramuy achka vacio aysakukunata. ⁴Wasikiman yaykuruspaykiñataqmi wawaykikunallawan punkuta wichqakurunki, llapallan prestakamusqayki kaqkunaman hillpuruspam huntasqanman hina huklawman churanki —nispa.

⁵Nisqanpi hina pasaspanmi chay warmiqa wawankunallawan punkunta wichqakururqa. Wawankuna aysakukunata haywaptinmi aceiteta hillpurqa.

⁶Aysakukunapas huntaruptinñataqmi warmanta nirqa:

—Huk aysakutawanraq haywamuway —nispa.

Chaymi warmañataq nirqa:

—Manam kanñachu —nispa.

Chaynata niruptillanmi aceite tukururqa. ⁷Diospa runanman willamuptinmi pay nirqa:

—Chay aceiteta *rantikamuy debesqaykita paganaykipaq, puchunwanñataqmi qanwan wawaykikuna vidaykichikta pasankichik —nispa.

Sunem llaqtayoq warmipa wawanta Eliseo kawsarichisqanmanta

⁸Huk punchawmi Eliseo pasarqa Sunem llaqtachapa chawpinta. Chaypim yacharqa ancha reqsisqa warmi. Paymi Eliseota hikutaspan pusarqa wasinpi mikunanpaq. Sapa kutilla chayninta pasaspanmi warmipa wasinpi mikunanpaq yaykuq. ⁹Chay warmim qosanta nirqa:

—Kunanmi yacharuni wasinchikman hamuq runaqa Diospaq sapaqchasqa runa kasqanta. ¹⁰Altospiyá cuartochata rurarusunchik, chaypiyá camata, sillata, mecherota churarusunchik watukamuwaspanchik chaypi samakunanpaq —nispa.

¹¹Huk kutipi chay wasiman chayaruspami rurarusqanku cuartochapi puñurqa ¹²chaymi Giezi sutiyoq runanta nirqa:

—Wasiyoq señorata qayaramuy —nispa.

Qayaramuptinmi Eliseopa qayllanman hamurqa. ¹³Chaymi Eliseoñataq runanwan chay warmita nichirqa:

—Tukuy imapas rurasqaykiwanmi favorecewackankiku. ¿Imatataq munanki qampaq ruranayta? ¿Reytachu otaq tropakunapa kamachiqnintachu munanki favorniki rimapayanaypaq? —nispa.

Hinaptinmi chay señorañataq nirqa:

—Kay llaqtaypiqa hawkam kawsakuni —nispa.

¹⁴Eliseom chay runanta tapurqa:

—Imatamá paypaqqa rurasunchik —nispa.

Hinaptinmi Giezeñataq nirqa:

—Señorapaqa manam wawan kanchu, qosanpas machuñam —nispa.

¹⁵Chaymi Eliseo nirqa:

—Qayaramuy —nispa.

Qayaramuptinmi chay señoraqa punkupi sayaykurqa. ¹⁶Chaymi Eliseo nirqa:

—Watamanmi kunan hina tiempopi wawata marqarinki —nispa.

Chaymi señorañataq nirqa:

—Diospa runan taytáy, amayá kay sirvientaykitaqa llullakuwaychu —nispa.

¹⁷Eliseopa nisqanpi hinamá chay señoraqa wiksayakuruspan hamuq watapi chay nisqan tiempopi qari wawata wachakurqa. ¹⁸Wawa wiñaruspanmi huk punchaw rirqa taytanman chakrapi rutuqkunawan kachkaptin. ¹⁹Chaymi taytanta nirqa:

—Ay, umallaymi nanawachkan —nispá.

Taytanñataqmi sirviententa kamachirqa:

—Mamanman aparuy —nispá.

²⁰Marqarikuspanmi mamanman chayarachirqa chaymi mamanpa millqayninpi chawpi punchawkama karuspan wañururqa. ²¹Mamanñataqmi altosman aparuspan Diospa runanpa camanman churaykamurqa. Sapallanta saqeykamuspanmi lloqsikaramurqa. ²²Qosanta qayaykuspanñataqmi nirqa:

—Huknin runata kacharamuway asnontinta, Diospa runan Eliseopatayá rirusaq, chayllam kutiramusaq —nispá.

²³Qosanmi tapurqa:

—¿Imamantaq paypataqa rinki? Kunanqa manam ^bmosoq killachu nitaqmi samana punchawchu —nispá.

Hinaptinmi chay warmiñataq nirqa:

—Ama hukmanyaychu —nispá.

²⁴Riysiqnin runawan asnonta caronaykachispanmi payta nirqa:

—Ñawpaqniyta riptikim qatisqayki. Amam maypipas sayachiwankichu ñoqa ninaykama —nispá.

²⁵Pasaspanmá Carmelo Orqopi Eliseopa kasqanman chayarurqa. Diospa runan Eliseo karullamantaraq Sunem llaqtayoy warmita rikuruspanmi sirvienten Giezita kamachirqa:

—Wak hamuqqariki Sunem llaqtayoy warmim. ²⁶Kallpaylla taripaykuspaykiyá tapuykamuy: “¿Allinllachu kachkanki, qosaykipas chaynataq wawaykipas allinllachu kachkan?” nispá.

Chaynata tapuykuptinmi chay señora nirqa:

—Allinllam kachkaniku —nispá.

²⁷Diospa runan Eliseopa kasqan orqoman chayaruspanmi Eliseopa chakinta abrazakuykurqa. Asuriykichinanpaq Giezi asuykuptinmi Diospa runan nirqa:

—Ama imanaychu sonqonpi ancha llakisqam kachkan. Imamantam chayna kasqantaqa manaraqmi Tayta Dios willawanchu —nispá.

²⁸Señoram nirqa Eliseota:

—Taytalláy ¿ñoqaga mañakurqaykichum qari wawata? ¿Manachum nirqayki ama llullakuwanaykipaq? —nispá.

²⁹Chaymi sirvienten Giezita kamachirqa:

—Chaylla alistakuspayá tawnayta aparikuspa pasaypuni, ñanpi piwanpas tupaspaykiqa amam rimaykunkichu nitaqmi pipa rimaykusususqaykitapas chaskinichu. Tawnaytam warmapa uyanman churaykunki —nispá.

³⁰Warmapa mamanñataqmi nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani, manam saquesqaykichu —nispá.

Chaymi Eliseoqa chay warmiwan pasarqa. ³¹Giezi puntaruspanmi warmapa uyanman Eliseopa tawnanta churaykurqa aswanqa manam warmapa samaynin karqachu nitaqmi kawsaypaq hinañachu karqa chaymi Eliseoman kutiripan willarqa:

—Warmapa manam rikcharinchu —nispá.

³²Wasiman Eliseo chayaruptinqa hinallam warmapa wañusqa Eliseopa camanpi chutarayachkasqa. ³³Eliseo yaykuruspanñataqmi punkuta wichqakaramurqa hinaspan

^b 4:23 Mosoq killawan samana punchawqa allinmi karqa Diosmanta willakuqkunata tapukunapaq.

warmallawan chay ukupi kaspan Tayta Diosta mañakurqa. ³⁴Wañusqa warmapa hawanman pakchanpa chutakuykuspanmi siminta, ñawinta, makinkunata warmapa siminwan, ñawinwan, makinkunawan tupanaykachirqa hinaptinmi warmapa cuerpon qoniriyta qallaykurqa. ³⁵Sayariruspanmi Eliseoqa wasipi kayman-chayman purikacharqa. Kutiykuspanñataqmi yapamanta warmapa hawanman chutakuykurqa chaymi warmaqqa qanchis kutikama hachinyaruspan qawarikururqa. ³⁶Eliseom Giezita qayaykuspan niykurqa:

—Wasiyoq señorata qayaykamuy —nispa.

Qayaramuptinmi nirqa:

—Kayqa wawayki, apakuyñayá —nispa.

³⁷Yaykuruspanmi Eliseopa ñawpaqninpi qonqoranpa pampaman kumuykurqa hinaspanmi wawanta marqarikuspa lloqsimurqa.

Eliseopa milagrokuna ruwasqanmanta.

³⁸Gilgal llaqtaman Eliseo kutiruptinmi chay lawpi hatun muchuy karqa, Diosmanta willakuqkuna Eliseopa muyuriqninpi yachachinanpaq tiyaykuptinkum sirviententa Eliseo kamachirqa:

—Hatun mankata churkuspayki paykunapaq yanumuy —nispa.

³⁹Paykunapa hukninmi rirqa monteta mikunankupaq yuyu pallamuq. Arwi-arwipa rurunta tariramuspanmi llikllan huntata pallaramurqa. Wasiman chayarachispanñataqmi pikaparuspa yanukusqanku mankaman kamarurqa ichaqa manam yacharqachu ima plan-tapa rurun kasqantapas. ⁴⁰Mikunankupaña qaranakuruspan malliykuspa qaparirqaku:

—Diospa runan, kay mikuyqa venenoyoqmi kasqa —nispa.

Manaña mikuptinkum ⁴¹Eliseo kamachirqa:

—Harinata apamuwaychik —nispa.

Qoykuptinkum mankaman talliykuspan nirqa:

—Runakunaman qaraychik —nispa.

Mikuruptinkuqa manañam paykunataqa imanarqapaschu.

⁴²Baal-salisa llaqtamantam huk runa apamurqa Diospa runan Eliseoman iskay chunka cebadamanta primicia tantakunata, apamurqataqmi chayraq cosechasqa espigayoc trigotapas. Eliseom sirviententa kamachirqa:

—Runakunaman qoykuy mikunankupaq —nispa.

⁴³Chaymi sirvientenñataq nirqa:

—Imanispataqsi pachak runakunamanqa kaychallataqa qoykusaq —nispa.

Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Qoy runakunaman mikunanpaq, Tayta Diosmi nin: “Mikuptinkupas puchunqaraqmi” nispa.

⁴⁴Runakunaman qoykuptinmi mikurqaku aswanqa puchururqaraqmi Tayta Diospa nisqanpi hina.

Naaman sutiyoq runapa sanoyasqanmanta

5 ¹Aram nacion reypa llapallan tropankuna kamachi Naamanmi reyninpa ancha estimasqan karqa, paywanmi Tayta Dios Aram nacionta enemigonkunamanta librarqa, chayraykum reynin anchata favorecerqa. Chay runaqa valeroso soldadom karqa, chaywanpas payqa lepra onqoywanmi ñakarichkarqa.

²Huk kutipim Aram nacionmanta kaq soldadokuna tropa-tropa Israel nacionman rispanku presocharuspa pusaqaku huk sipaschata, paymi Naamanpa warminta servirqa. ³Paymi patronanta nirqa:

—Amalaya Samaria llaqtapi *yachaq willakuqpa ñawpaqinpi patronniy rikirunman hinaptinqa lepra onqoyinmantachá sanoyarachinman —nispa.

⁴Naamanmi reyninman yaykuspan willarqa:

—Israel nacionmanta pusamusqanku sipascham kayna-waknata willakun —nispa.

⁵Chaymi Aram nacionpa reynin nirqa:

—Hinatayá riruy Diosmanta chay willakuqman, ñoqapas Israel nacionpa reyninmanmi cartata apachisqayki —nispa.

Pasarqamá Naaman kimsa pachak kimsa chunkan kilo qollqeta aparikuspan. Aparqataqmi soqta chunka soqtayoq kilo qoritapas chaynataq chunka mosoq pachakunatapas. ⁶Israel nacion reypaq carta apasqanmi kaynata nirqa:

Kay carta apamusuqn timer serviqniy Naaman, paytam kachamuyki lepra onqoyinmanta sanoyakachinaykipaq.

⁷Israel nacionpa reyninñataqmi cartata leeruspan pachantapas llikispanraq nirqa: —¿Ñoqaqa Dioschu kani runata wañuchinaypaq otaq kawsachinaypaqpas otaq kay onqoqta kachamuwaptin sanoyachinaypaq? Yachaychikiyá kay cartamuwasqanwanqa manam imatachu munan aswanqa guerrapi ñoqawan peleayllatam —nispa.

⁸Israel nacionpa reynin pachan llikipasqanta Diospa runan Eliseo yacharuspanmi nichimurqa reyta:

—¿Imanasqataq pachaykita llikiparqanki? Kachamuway chay runata chaynapi Diosmanta willakuq Israel nacionpi kasqanta yachananpaq —nispa.

⁹Naamanmi caballonkunawan carretanpi pasaspan Eliseopa wasinpa punkunpi sayarurqa. ¹⁰Ichaqa Eliseom wasin ukullamanta sirvientewan nichimurqa:

—Jordan Mayuta rispaykiyá chaypi mayllakaramuy qanchis kutikama hinaptinmi aychaykiqa ñawpaqta hina sanoña kanqa —nispa.

¹¹Naamanñataqmi rabiasqa kutiripan nirqa:

—Ñoqaqa piensarqani: “Lloqsiykamuspanchiki yupaychasqan Tayta Diospa sutinta qayllaypi rimarinqa hinaspachiki nanayniyta llapchaykuspan kay lepra onqoyiniyta sanoyarachinqa” nispaymi. ¹²Damasco llaqta lawpi Abana Mayuwan Farfar Mayuqa ¿manachum Israelpa mayunkunamantaqa aswan allin? Chay mayukunapi mayllakuspayqa ¿manachum sanoyaruyma? —nispa.

Chaynata nispanmá kutikurqa ancha piñasqallaña. ¹³Serviqnin runakunañataqmi asuykuspanku nirqaku:

—Taytáy, Diosmanta willakuq imatapas sasa kaqta kamachisuptikiqa ¿manachum rururuwaq? “Mayllakaramuspaykiqa sanoyarunkim” nichkaptillanqa mayllakaramuyá —nispa.

¹⁴Diospa runan Eliseopa nisqanman hina pasaspanmi Jordan Mayupi qanchis kutikama challpukaramurqa hinaptinmi cuerpon wawapa cuerpon hina rikuriruptin onqoyinmanta sanoyarurqa. ¹⁵Riqmasinkunapiwan kuska Diospa runanpa kasqanman kutiruspanmi paypa ñawpaqinpi sayaykuspa nirqa:

—Kunanmi yacharuni, manam kay pachapiqa Dios kanchu aswanqa Israel nacionllapim. Ama hina kaspaykiyá kay serviqnikimanta chaskiykullaway kay regalokuna apamusqayta —nispa.

¹⁶Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Servisqay kawsaq Tayta Diosraykum jurani manam chaskikimanchu —nispa. Imallatapas chaskiykunanpaq Naaman hikutaptinpas manamá Eliseoqa chaskiyta munarqachu.

¹⁷Naamanmi nirqa:

—Mana chayqa, ama hina kaspaykiyá kay llaqtaykipi allpata iskay mulapi apanaypaq kamaqta qoykuway. Kunan punchawmantam kay serviqnikiqá Tayta Diosllapaqña animalkunata kañapusaq, payllamanñataqmi ofrecesaq wakin ofrendakunatapas, manam ofrecesaqñachu wakin dioskunamanqa. ¹⁸Rimon sutiyoq taytachanpa templanman adoranapanq reyniy yaykuspan brazoypi tawnapakuykuptinqa chaynataq ñoqapas paywan kуска taytacha Rimonpa qayllanpi qonqorakuykuptiyqa Tayta Diosyá pampachaykuwachun —nispa.

¹⁹Eliseom nirqa:

—Hawkallayá kutikuy —nispa.

Chaymi Naaman pasakurqa. Manaraqpas karuta richkaptinmi ²⁰Diospa runan Eliseopa sirvienten Giezi piensarqa:

—Patronniyqa yanqam harkakurun Aram nacionmanta hamuq Naamanpa apamusqankuna chaskiytaqa, kawsaq Tayta Diosraykum jurani: Kallpaylla hayparuspaymi imallantapas mañakaramusaq —nispa.

²¹Chaymi Naamanta hayparunanpaq Giezi pasarqa. Kallpaylla risqanta Naaman rikuruspanmi carretanmanta chaylla uraykuspan tapuykurqa:

—¿Hawkallachu imapas? —nispa.

²²Chaymi Gieziñataq nirqa:

—Allinllam kachkaniku, patronniy Eliseom kachamuwachkan qanman kaynata willanaypaq: “Kunanmi Efrain orqokunamanta Diosmanta willakuq iskay mozokuna chayaramuwan, ama hina kaspaykiyá paykunaman qoykunaypaq apachimuway kimsa chunka kimsayoq kilo qollqetawan iskay mosoq pachakunata” nispa.

²³Naamanmi nirqa:

—Chaynaqa ama hina kaspaykiyá soqta chunka soqtayoyq kilo qollqellataña chaskiykuway —nispa.

Chaynata Naaman hikutaptinmi soqta chunka soqtayoyq kilo qollqeta iskay wayqaman hinaykurqa iskay mosoq pachakunatawan, iskay runankunaman Naaman qepiykachispanmi Giezipa ñawpaqninta pasachirqa. ²⁴Moqoman chayaruptinkum, apaysiqninkunamanta chaskiruspan wasinpi pakaramurqa. Apaqnunatañataqmi kutikunankupaq aviarurqa. ²⁵Patronnin Eliseoman yaykuykuptinmi tapuykurqa:

—¿Maymantataq hamuchkanki Giezi? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Ñoqaqa manam maytapas rirqanichu —nispa.

²⁶Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—¿Manachum piensayniypi rikurqayki chay runa carretanmanta uraykuspan chaskisusqaykita? ¿Qollqepas otaq pachakunapas chaskina tiempochu. Aceituna huertakuna, uvas huertakuna chaynataq ovejakuna, buyeskuna hinaspa sirvientekuna rantina tiempochu? ²⁷Chaynaqa Naamanpa lepra onqoyinwanmi qamña miraynikikunapiwan mana tukuyta onqonkichik —nispa.

Hinaptinmi Gieziqa lloqsirurqa Eliseopa qayllanmanta riti hina yuraq-yuraq lepra onqoyniyoq.

Mayuman wichiylkuq hachata Eliseo wampuchisqanmanta

6 ¹Diosmanta willakuqkunam nirqaku Eliseota:
—Qawasqaykipi hinam kay *yachasqanchik wasiqa kichillaña. ²Chaynaqa Jordan Mayupa patanman rispaykuyá sapakama qeruta kuchuramuspa chaypi wasita ruraramusaqku *yachananchikpaq —nispa.

Eliseom nirqa:

—Riychikyá —nispa.

³Chaymi hukninñataq nirqa:

—Ruegakuykim ñoqaykuwan rinaykipaq —nispa.

Chaymi Eliseo nirqa:

—Hakuchikyá —nispa.

⁴Pasaspankum Jordan Mayupa patanman chayaruspa qerukuna kuchuyta qallaykurqaku. ⁵Huknin runa qeruta kuchuchkaptinmi hachanpa fierron mayuman wichiylkurqa chaymi qaparirqa:

—Ay taytáy, chay hachaqa prestakamusqallam karqa —nispa.

⁶Chaymi Diospa runan Eliseo tapurqa:

—¿Maylawmantaq wichiylkun? —nispa.

Wichiylkusqan sitiota qawaykachiptinmi kaspita Eliseo kuchuruspan choqaykurqa hinaspan hachapa fierronta chaylla wampurachimurqa. ⁷Chaymi Eliseo nirqa:
—Horqoy —nispa.

Chaymi haywarispan hachapa fierronta hapirurqa.

Aram nacionniyoq tropakunata Eliseo hapirusqanmanta

⁸Aram nacionpa reyninmi pelearqa guerrapi Israel nacionpa contranpi. Capi-tanninkunawan rimanakuspanmi nirqa:

—Reqsisqa sitiokunapim campamentoy kanqa —nispa.

⁹Diospa runan Eliseom Israel nacionpa reyninman willachimurqa:

—Cuidakunkim, amam waknintaqa rinkichu, Aram nacionniyoq soldadokunam chaymanqa rinqaku —nispa.

¹⁰Israel nacionpa reyninmi Diospa runanpa willachisqan sitioman qawamunan-kupaq wateqaqkunata kacharqa, chaynatam achka kutipi rurarqa cuidakunanpaq.

¹¹Aram nacionpa reyninñataqmi chaykuna pasakusqanwan rabiasqallaña kaspan tropakunapa capitanninkunata huñuruspan tapurqa:

—¿Mayqannikichiktaq imapas rimanakusqanchikta willachkan Israel nacionpa reyninman? —nispa.

¹²Chaymi huknin capitán nirqa:

—Reynillayku, manam ñoqaykuchu willachkanikuqa aswanqa Israel nacionpim kachkan Diosmanta willakuq Eliseo. Paymi Israel nacionpa reyninmanqa willachkan puñunayki cuartopi rimasqaykitapas —nispa.

¹³Reymi kamachirqa:

—Rispaykichikyá qawaramuychik maypim chay runa kasqanta chaynapi runakunata kachaspay hapirachimunaypaq —nispa.

Chaymi willaykurqaku:

—Dotan llaqtapim payqa kachkan —nispa.

¹⁴Hinaptinmi rey kacharqa silladakunata, carretakunata hinaspa achkallaña soldadokunata, tutallan chayaruspankum llaqtapa muyuriqninpi churakururqaku. ¹⁵Paqarinnintintam Diospa runanta serviq runa tutapayta hatariruspan lloqsirurqa chaymi Aram nacionniyoq tropakuna, caballopi silladakuna hinaspa carretakuna llaqtapa muyuriqninpi kachkasqa. Chaymi chay mozo qaparirqa: —Ay taytáy ímatataq ruraykullasunchik —nispa.

¹⁶Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Ama manchakuychu, paykunawan kaqkunamantapas aswan achkam kachkan ñoqanchikwan kaqkunaqa —nispa.

¹⁷Chaymi Diosta Eliseo mañakuspan nirqa:

—Dios Taytalláy, kay mozopa ñawintayá kichaykuy chaynapi rikunanpaq —nispa. Chay mozopa ñawinta Tayta Dios kichaykuptinmi rikururqa orqopa hawanpi silladakunawan rupachkaq carretakuna Eliseopa muyuriqninpi kachkaqta.

¹⁸Aram nacionniyoq tropakuna Eliseopa kasqan llaqtata atacayta qallariptinkum Tayta Diosta mañakuspan Eliseo nirqa:

—Ruegakykim kay runakunata ñawsayarachinaykipaq —nispa.

Chaymi Eliseopa mañakusqanman hina runakunata ñawsayarachirqa. ¹⁹Hinaptinmi Eliseo nirqa chay tropata:

—Kayqa manam ñanchu nitaqmi llaqtachu. Qatiwaychik ñoqam pusasqaykichik chay maskasqaykichik runaman —nispa.

Chaymi Samaria llaqtaman pusarurqa. ²⁰Samaria llaqtaman chayarachispanmi Tayta Diosta mañakurqa:

—Dios Taytalláy, kay runakunapa ñawinta kichaykuy qawarikunankupaq —nispa.

Paykunapa ñawinta Tayta Dios kichaykuptinmi qawakuykurqaku Samaria llaqtapiña kasqankuta. ²¹Israel nacionpa reyninmi paykunata rikuruspan Eliseota tapuykurqa: —Taytáy íkay runakunataqa wañurachisaqchu? —nispa.

²²Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Ama wañuchiychu. ¿Yaqachum wañuchiwaq espadaykiwan chaynataq flechaykiwan presochasqaykikunata? Paykunamanqa qoykuy mikuytawan yakutayá chaynapi mikuykuspa hinaspa upyaykuspa reyninkuman kutikunankupaq.

²³Convidopaq hina mikuyta rey yanurachiptinmi mikurqaku hinaspa upyarqaku, chayña paykunata kichaykuptinmi reyninkuman kutikurqaku. Chaymantapunim Aram nacionniyoq tropakunaqa Israel nacionmanqa manaña kutirqakuchu.

Samaria llaqta muchuypi kachkaptin librasqanmanta

²⁴Chaykunapa qepantam Aram nacionpa reynin Ben-adad llapa tropankunata huñuruspan muyuramurqa Samaria llaqtata. ²⁵Chayraykum Samaria llaqta ancha yarqaypi rikurirurqa chaymi asnopa umantapas rantikuqku yaqa huk kilo qollqepi, palomapa ispaynin sutiyoq waytapa cuarto kilo papantapas rantikuqku parte kilo masnin qollqepim.

²⁶Israel nacionpa reynin murallapa hawanta richkaptinmi huk warmi qaparispán nirqa: Reynilláy, libraykullaway —nispa.

²⁷Reyñataqmi nirqa:

—Tayta Dios mana yanapasuptikiqa ímaynatataq ñoqaqa yanapaykiman? ¿Maymantataq horqomusaq trigota otaq vinota? —nispa.

²⁸Chaymantam rey tapuykurqa:

—¿Imataq pasasunki? —nispa.

Hinaptinmi chay warmiñataq nirqa:

—Kay warmim niwarqa: “Wawaykita aparamuy kunan punchaw mikurunanchikpaq. Paqarinñataqmi ñoqapa wawayta mikurusunchik” nispa. ²⁹Wawayta yanuruspaykumá mikururqaniku. Paqarinnintinñataqmi payta nirqani: “Kunanñataqyá wawaykita apamuy mikurunanchikpaq” nispa. Ichaqa payñataqmi wawanta pakarun —nispa.

³⁰Warmipa chayna nisqanta rey uyariruspanmi pachanta llikiparqa, muralla hawanta richkaptinmi runakuna rikururqaku luto pachawan ukunpi pachakusqanta. ³¹Reymi jurarqa:

—Safatpa churin Eliseopa umanta kunanpuni mana kuchuruptiyqa Diosyá llumpa-llumpayta castigawachun —nispa.

³²Eliseo wasinpi ancianokunapiwan tiyachkaptinmi payman rey kacharqa. Kachasqan runa manaraq Eliseopata chayachkaptinmi Eliseo nirqa ancianokunata:

—¿Manachum yachankichik runa wañuchiq rey umayta kuchunanpaq kachamusqanta? Chaynaqa, kachamusqan runa chayaramuptinmi punkuta wichqaruspaykichik ama yaykuchimunkichikchu. Chay runapa qepantaqa uyarichkanchikñam reyninpa hamusqanta —nispa.

³³Ancianokunawan Eliseo parlachkaptinraqmi rey chayaruspan nirqa:

—Tukuy kay ñakariyqa Tayta Diosmantam. ¿Imapaqñataq paypiqa confiakuymanpas? —nispa.

7 ¹Chaymi Eliseo nirqa:

—Uyariychik Tayta Diospa nisqanta: “Paqarinmi kunan hina horata Samaria llaqtapa punkunpi qanchis kilo harina valenqa yaqa media onza qollqellaña, chunka tawayoq kilo cebadapas valenqa yaqa media onza qollqellañam” nispa.

²Chaymi brazonmanta rey hapipakunanpaq compañaqnin soldadokunapa jefenñataq Diospa runan Eliseota nirqa:

—¿Cielopi ventanakunataña Tayta Dios kunan kichaykuptinchu chaynaqa kanqa? —nispa.

Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Qamqa rikunkim ichaqa manam mikunkichu —nispa.

³Llaqta zaguan punkupa hawa lawninpim kachkarqaku lepra onqoyniyoq tawa runakuna. Paykunam ninakurqaku:

—Wañunanchikkamaqa ¿imapaqtaq kay hawapiqa tiyasunchik? ⁴Llaqta ukuman yaykuyta atispaqa llaqtapichiki yarqaymanta wañurusunchik, wañurusunchiktaqchiki kay hawapi kaspanchikpas. Chaynaqa, Aram nacionniyoq tropakunamanyá hakuchik. Llaki-payawaptinchikqa kawsasunchiki, wañurachiwaptinchikqa wañusuntaqchiki —nispa.

⁵Tutaykuchkaptinñam hatarispa pasarqaku Aram nacionniyoq tropakunapa campamenton lawman. Campamentopa kasqanman chayaruspankuqa manam pitapas tarirqakuchu. ⁶Aram nacionniyoq tropakunapa campamentonpim Señor uyarirachirqaña carretakunapa caballokunapa kallpayninta, uyarirachirqataqmi nana-nanaq tropakunapa sinchi qapariynintapas. Chayraykum ninakurqaku:

—Israel nacionpa reyninmi qollqewan contrataramun Het casta runakunapa reyninta chaynataq Egipto nacion reykunatapaspas contranchikpi hamuspanku peleanankupaq —nispa.

⁷Chaynapimá tutaykuchkaptin carpankuta, caballonkuta, asnonkuta hinaspa campamentonkuta maymi kasqanpi saqeruspanku vidankurayku lluptikurqaku.

⁸Lepra onqoyniyoqkuna campamentoman chayaruspankum karpaman yayku-

ruspa mikurqaku hinaspa upyarqaku. Qollqeta, qorita hinaspa pachakunata apaspankum pakaramurqaku. Kutirispam huknin karpamanpas yaykuspa chaymantapas apaspa pakaramurqaku. ⁹Chaymantam ninakurqaku:

—Kay rurasqanchikqa manam allinchu. Kunan punchawqa allin noticia willakuna kachkaptinmi ñoqanchikqa upallakuykunchik. Achikyanankama suyaspaqa castigasqam kachwan. Kunanpuni pasaspanchikyá llaqtaman yaykuspa reypa wasinpi willakamusunchik —nispa.

¹⁰Pasaspankumá llaqtapa punkun waqaychaqkunata qayaykacharqaku:

—Aram nacionniyoq tropakunapa campamentonmanmi rirqaniku chaymi mana pi runapas chaypiqa kanchu nitaqmi rimasqankupas uyarikunchu. Caballokunawan asnokunallam chaypiqa watarayachkan. Karpankupas imam kaqlam kachkan —nispa.

¹¹Punku waqaychaqkunam qayarikuspa reypa wasinpi willakurqaku. ¹²Chay tutam rey hatarispam serviqninkunata nirqa:

—Aram nacionniyoq tropakunapa imam rurawasqanchikta nisqaykichik. Yaraqaymanta kasqanchikta yachaspankum campamentonkumanta lloqsiruspanku chakrakunapi pakakurunku kaynata nispanku: “Llaqtamanta lloqsiramuptinkum kawsachkaqlata hapirusunchik hinaspan llaqtaman yaykurusunchik” nispa.

¹³Chaymi huknin serviqnin nirqa:

—Kay llaqtapi puchoq pichqa caballokunapi silladakunata kacharuptinchikyá yacharamuchunku imaynam kasqanta. Israel nacionpi wañuq runakuna hinallam paykunapas kawsanqa otaq wañunqa —nispa.

¹⁴Caballokunata iskay carretakunaman wataruptinkum Aram nacionniyoq tropakunata qatipanankupaq rey kacharqa runankunata:

—Qawaramuychikyá —nispa.

¹⁵Rispankum chayarurqaku Jordan Mayukama. Ñanpiñataqmi tarirqaku pachakunatawan llapa imakunata Aram nacionniyoq tropakuna lluptispanku wichichisqankuta. Kachasqanku runakuna kutiramuspankum reyman willaykurqaku. ¹⁶Hinaptinmi llaqtamanta runakuna lloqsiruspanku Aram nacionniyoq tropakunapa campamentonmanta tukuy imata apakamurqaku. Chay punchawpim Tayta Diospa nisqanpi hina qanchis kilo harina valerqa yaqa media onza qollqellaña, chunka tawayoq kilo cebadapas valerqa yaqa media onza qollqellañam.

¹⁷Brazonmanta hapipakunan soldadokunapa jefentam rey churarqa llaqtapa punkunpi cuidananpaq, ichaqa runakunam tanqanakuspanku payta saruparurqaku wañunankama, chaynaqa pasakurqa reywan tupasqan punchawpi Diospa runan Eliseopa nisqanpi hinam. ¹⁸Reytam Diospa runan nirqaña:

—Paqarinmi kunan hina horata Samaria llaqtapa punkunpi chunka tawayoq kilo cebada valenqa yaqa media onza qollqellaña, qanchis kilo harinapas valenqa yaqa media onza qollqellañam —nispa.

¹⁹Chaynata Diospa runan niptinmá brazonmanta reypa hapipakunan soldadokunapa jefen nirqa:

—¿Cielopi ventanakunataña Tayta Dios kunan kichaykamuptinchi chaynaqa kanqa? —nispa.

Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Qamqa rikunkim ichaqa manam mikunkichu —nispa. ²⁰Nisqanpi hinamá chayna pasakurqa, runakunam saruparurqaku wañunankama.

Sunem llaqtayoq warmipa kapuqninkunata kutiykachisqanmanta

8 ¹Kawsarichisqan warmapa mamantam Eliseo nirqa:
—Kay nacionmanmi qanchis wata yarqayta Tayta Dios apachimunqa, fami-
liaykiwanyá munasqayki llaqtaman ripukuy chaypiña yachamunaykipaq —nispa.

²Diospa runan Eliseopa nisqanpi hinamá chay warmi familianwan ripukurqa
Filisteá runakunapa allpanman, chaypim *yacharqaku qanchis wata. ³Qanchis
wata pasaruqinñataqmi filisteá runakunapa allpanmanta kikinpa llaqtanman
warmi kutiruspan reyta ruegakurqa wasintawan chakrankunata kutiykachipu-
nankupaq. ⁴Diospa runan Eliseopa serviqnin Giezitam rey nirqa:

—Eliseopa admirakuyupaq llapa ruwasqankunamanta willaykuway —nispa.

⁵Wañusqa warmata imaynatam Eliseo kawsarichisqanmanta reyman willach-
kaptinmi kawsarichisqan warmapa maman reyman chayarurqa wasinmanta
chaynataq chakrankunamanta ruegakunapaq chaymi reyman Giezi willaykurqa:

—Reylláy, kay señorapa wawantam Eliseoqa kawsarirachirqa —nispa.

⁶Reypas warmita tapuykuptinmi paypas chaynallata willakurqa chaymi serviq-
nin runata rey kamachirqa:

—Kay warmipa tukuy imankunatayá kutichipuychik, kutichipuychiktaqyá sa-
gerusqanmantapuni kunankama chakrankunapa rurusqantapas —nispa.

Aram nacionpi Hazael rey kasqanmanta

⁷Damasco llaqtaman Eliseo chayaruptinmi Aram nacionpa reynin Ben-adad
onqochkarqa chaymi payman willaykurqaku:

—Diospa runanmi kayman chayaramun —nispa.

⁸Chaymi Hazael sutiyoq runata rey kamachirqa:

—Regalota aparikuspayki Diospa runanta watukaramuy hinaspa paynintakama
Tayta Diosta tapukaramuy kay onqoyniyman sanoyanayta otaq mana sanoya-
naytapas yachanaypaq —nispa.

⁹Damasco llaqtapi tukuy imapas allin kaqkunamanta regalota tawa chunka
camellokunapi cagarikuspanmi Eliseo watukuq Hazael pasarqa. Chayaruspanmi
paypa qayllanpi sayaykuspan niykurqa:

—Churiki hina humillakuspanmi Aram nacionpa reynin Ben-adad qanman kacha-
muwan kaynata nispan: “¿Kay onqoyniyman sanoyasaqchu icha manachu?” nispa.

¹⁰Eliseom nirqa:

—Rispayki nimuy: “Kay onqoynikimantaqa sanoyankim” nispa. Chaywanpas
Tayta Diosmi willaykuwan cheqaptapuni wañunanmanta —nispa.

¹¹Hazael penqarikunankamam Diospa runan qawarayarurqa hinaspanmi wa-
qayta qallaykurqa. ¹²Chaymi Hazael tapuykurqa:

—Taytáy ¿imanasqataq waqachkanki? —nispa.

Eliseom nirqa:

—Yachanim Israelpa mirayninkuna ñakarichinaykita, murallasqa llaqtankunatam
kañaykunki, mozonkunatam espadawan wañuchinki, wawakunatam pampakuna-
man choqapaspa wañuchinki, wiksayoq warmikunapa wiksantam kuchunki —nispa.

¹³Chaymi Hazaelñataqmi nirqa:

—¿Kay serviqniki allqoqa imañataq kani chaykunata ruranaypaqqa? —nispa.

Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Tayta Diosmi qawaykachiwan Aram nacionpiqa qamña rey kanaykita —nispa.

¹⁴Hazael kutirispá reyninman chayaruptinmi tapuykurqa:

—¿Imanimusunkitaq Eliseoqa? —nispa.

Chaymi Hazaelñataq nirqa:

—Sanoyankipunis —nispa.

¹⁵Paqarinnintinñataqmi Hazael frazadata yakuman challpuruspan Ben-adadpa uyanman churarurqa hinaptinmi wañururqa. Chaynapim Hazaelña rantinpi gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Joram gobiernasqanmanta

(2 Cr 21:1-20)

¹⁶Acabpa churin Joram pichqa watamanña gobiernachkaptinmi Joram sutiyoq reypas Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa taytan Josafat gobiernachkaptinraq.

¹⁷Chay Rey Joram gobiernayta qallaykuspanqa karqa kimsa chunka iskayniyoq watayoqmi, Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pusaq wata ¹⁸ichaqa Israel nacion reykunapa kawsasqanta hinam kawsarqa, kawsarqaqa Acabpa castankunapa kawsasqanta hinam. Acabpa churintaqmi warminpas karqa chayraykum Tayta Diospa qayllanpipas mana allinkunata rurarqa. ¹⁹Chaywanpas serviqnin Davidraykum Tayta Diosqa mana tukururqachu Juda nacionta. Chaynataqa rurarqa wiñaypaq rataq achkiyta hina Davidmanwan mirayninkunaman qonanpaq prometesqanraykum.

²⁰Rey Jorampa tiempopitaqmi Edom nacionpas Juda nacionpa munaychakusqan kachkaspan contranpi hoqarikururqa hinaspataqmi reyninkutapas churarurqaku.

²¹Chayraykum Rey Joram llaqa carretankunawan pasarqa Zair lawkama. Tutayaruptinñataqmi Edom nacionpi kaqkunata atacarqaku, aswanqa Edompa castankunam Jorampa chaynataq carretakunapi riq capitanninkunapa muyuriqninpi churakururqaku, chaywanpas Jorampa runankunaqa lluptirurqakum wasinkuman. ²²Chaynapimá Edom nacionqa librakururqa Juda nacionpa munaychakuyninmanta kay libro qellqasqa kasqan punchawkama. Hina chay tiempopitaqmi Libna llaqtapas Juda nacionpa munaychakuyninmanta librakururqa. ²³Jorampa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁴Abuelonku hina Joram wañuruptinmi abuelonkunapa pampakusqanpi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku.

Paypa rantinpiñataqmi Ocozias sutiyoq churinña gobiernarqa.

Rey Ocozias Juda nacionpi gobiernasqanmanta

(2 Cr 22:1-6)

²⁵Acabpa churin Rey Joram chunka iskayniyoq watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Jorampa churin Ocozias Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa.

²⁶Chay Rey Ocozias gobiernayta qallaykuspanqa karqa iskay chunka iskayniyoq watayoqmi, Jerusalem llaqtapiqa gobiernarqa huk watallam. Mamanpa sutinmi karqa Atalia, chay Ataliaqa karqa Israel nacionpa reynin Omripa willkanmi. ²⁷Acabpa chaynataq paypa castankunapa kawsasqanman hina Ocozias kawsaspanmi Tayta Diospa qayllanpi mana allinkunata rurarqa. Payqariki Acabpa ayllunmi karqa.

²⁸Aram nacionpa reynin Hazaelpa contranpi peleanpaqmi Ocozias rirqa Acabpa churin Joranwan. Hazaelmi tarikurqa Galaad law Ramot llaqtapi. Aram nacionniyoq soldadokuna Joramta heridaruptinkum ²⁹payqa kutikurqa Jezreel llaqtaman chay guerrapi peleaspa heridarachikusqanta hampichikamunanpaq. Chaypi

Acabpa churin Joramta hampichkaptinkum payta watukunanpaq rirqa huknin Jorampa churin Ocozias. Chay rey Ocoziasqa karqa Juda nacionpa reyninmi.

Israel nacionpa reynin kananpaq Jehu nombrasqa kasqanmanta

9 ¹Diosmanta willakuq Eliseom, willakuqmasinkunapa hukninta qayaykuspan nirqa:

—Alistakuspayá kay puyñuchapi aceiteta aparikuspayki pasay Galaad lawpi Ramot llaqtaman. ²Chayaruspaykim maskanki Josafatpa churin Jehuta otaq Nimsipa willkanta. Capitanmasinkunamanta qayaykuspaykim sapaq salaman pusaykunki. ³Chaypim kay apasqayki aceiteta umanman talliykunki kaynata nispayki: “Tayta Diosmi nisunki: ‘Ñoqam kay aceiteta tallispa nombraiyki Israel nacionpa reynin kanaykipaq’ nispa. Chaynata niykuspan punkunta lluptikamunki ama imatapas suyaspayki” nispa.

⁴Diosmanta willakuq chay mozomá pasarqa Galaad law Ramot llaqtaman. ⁵Chayarup-tinmi tropakunapa capitanninkuna huñunasqa tiyachkasqaku chaymi asuykuspan nirqa:

—Capitan, qanwanmi parlaykuyta munani —nispa.

Chaymi Jehu tapuykurqa:

—¿Mayqanniykuwan? —nispa.

Hinaptinmi chay mozoñataq nirqa:

—Qawanmi capitan —nispa.

⁶Jehu hatarispan salaman yaykuptinmi chay mozoqa aceiteta umanman talliykuspan nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Diosmi kaynata nisunki: “Ñoqam kay aceiteta tallispa churayki Israelpa miraynin runaykunapa reynin kanaykipaq. ⁷Reyniki Acabpa castankunatam wañuchinki, ñoqamanta willakuq serviqniykunatapas chaynataq wakin serviqniykunatapas wañuchisqanmanta chaynataq Jezabelpa wañuchisqan-kunamantapas vengakunaypaq. ⁸Acabpa llapa castanmi puchukanqa. Tukurusaqmi ayllunkunapa qari kaq llapa mirayninkunatapas, tukurusaq má sirvienta kaptinkupas chaynataq libre kaptinkupas. ⁹Acabpa castantaqa tukurusaq Nabatpa churin Jeroboampa castankunata hinam chaynataq Ahiaspa churin Baasapa castankunata hinam. ¹⁰Jezabel sutiyoq warmipas llaqtapi kaq chakrapi wañuptinmi allqokunapa mikusqan kanqa, manam pipas pampaqnin kanqachu” nispa.

Chaynata niykuspanmi chay mozo punkuta kichaykuspan lluptikurqa. ¹¹Jehu salamanta lloqsiruspan reypa serviqnin capitankunaman asuykuptinmi tapuykurqaku:

—¿Imanantaq? ¿Imapaqtaq wak loco qayasurqanki? —nispa.

Chaymi Jehuñataq nirqa:

—Qamkunaga reqsinkichikmi wak runataqa, yachankichiktaqmi rimasqantapas —nispa.

¹²Paykunam nirqaku:

—Llullakunkim, manam yachanikuchu. Niykuwayku imam nisuusqaykita —nispa.

Paymi nirqa:

—Tayta Diospa nisqantam willawarqa: “Kay aceiteta tallispaymi churayki Israel nacionpi rey kanaykipaq” nispa.

¹³Hinaptinmi llapa capitanmasinkuna chaylla pachankuta gradaskunapa hawanman churarurqaku Jehupa chakin sarunanpaq, chaymantam cornetata tocaspanku qaparirqaku:

—Jehumi rey —nispa.

Rey Joramta Jehu wañuchisqanmanta

¹⁴Chaynapimá Josafatpa churingqa otaq Nimsipa willkan Jehuqa hoqarikururqa Rey Jorampan contranpi. Chay punchawkunam Joramqa Israel runakunapiwan kachkarqa Galaad law Ramot llaqtapi, chay llaqtata Aram nacionpi Rey Hazaelmanta defiendispan. ¹⁵Ichaqariki Aram nacionpa reynin Hazaelwan pelesqanpim Rey Joramqa heridarachikurqa chaymi hampichikunanpaq Jezreel llaqtaman kutirurqa. Chay Jehu sutiyoq runamá puriqmasinkunata nirqa:

—Tanteaptikichkqa amayá pipas kay llaqtamantaqa lluptichunchu chaynapi Jezreel llaqtaman rispan ama willakamunanpaq —nispa.

¹⁶Jehumi guerrapaq carretanman seqaruspan pasarqa Jezreel llaqtaman. Chaypim Rey Joram onqospan kachkarqa, chaypitaqmi kachkarqa watukuqnin Juda nacionpa reynin Ocoziaspas. ¹⁷Jezreel llaqtapa torrenmanta cuidaq guardiam Jehuwan riq tropa llaqtaman asuykuqta rikuruspan willakurqa:

—Tropatam rikuruni —nispa.

Joranmi nirqa:

—Kamachiy huk kaqninta sillakuykuspan taripaykunanpaq, tapuykamuchunyá hawkallachus icha imaynas kasqanmanta —nispa.

¹⁸Sillada taripaykuspanmi tapuykurqa:

—Reymi kachamuwan: “¿Hawkallachu hamuchkanki?” —nispa.

Chaymi Jehu nirqa:

—Ama chaymantaqa iskayrayaychu. Qepayman churakuspayki ñoqaykuwan riy —nispa.

Llaqta cuidaqñataqmi willakurqa:

—Kachasqanchik soldadom paykunaman chayarun ichaqa manam kutimunchu —nispa.

¹⁹Yapamantam huk silladata kacharqa chaymi paypas tapuykurqa:

—Reymi kachamuwan: “Hawkallachu hamuchkanki” nispa.

Chaymi Jehuñataq nirqa:

—Ama chaymantaqa iskayrayaychu. Qepayman churakuspayki ñoqawan riy —nispa.

²⁰Llaqta cuidaqñataqmi yapamanta willakurqa:

—Kachasqanchik soldadom paykunaman chayarun ichaqa manam kutimunchu. Puntamuqpa manejamusqanqa rikchakun Nimsipa willkan Jehupa manejamusqanmanmi. Locollañam carretapi kallpamuchkan —nispa.

²¹Chaymi Joram kamachirqa:

—Carretayman caballokunata watachunku —nispa.

Wataruptinkum Israel nacionpa reynin Joranwan Juda nacionpa reynin Ocozias sapakama carretankupi lloqsirqaku Jehuta taripanankupaq. Paywanmi tuparurqa-ku Jezreel llaqtayoq Nabotpa chakranpi. ²²Jehuta rikuruspanmi Joram tapuykurqa:

—¿Hawkallachum hamuchkanki Jehu? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—¿Ima hawkayaytaq kanman mamayki Jezabel huk taytachakunataña qatichekaptinqa chaynataq tukuy brujeriakunatapas rurachkaptinqa? —nispa.

²³Joranmi carretanta qepaman muyurichispan lluptikurqa Ocoziasta kaynata nistin:

—iTraicionaruwanchikmi! —nispa.

²⁴ Jehuñataqmi flechanta hapiykuspan Joramta flecharurqa qepanmanta. Co-razonninta flecha lloqsiruptinmi Joramqa carretanman wichiykurqa. ²⁵ Jehumi kamachirqa Bidcar sutiyoq capitanninta:

—Hoqarispayki Jezreel llaqtayoq Nabotpa chakranpa patanman wischuykamuy. Yuyariyá, iskayninchik taytan Acabta servispa carretapi qatichkaptinchikmi Acabpa contranpi Tayta Dios nirqa: ²⁶“Qayna punchawmi rikurqani Nabot sutiyoq runata chaynataq churinkunatapas wañuchisqaykita, chaynaqa kay chakrapipunim qamtapas vengakusqayki” nispa. Chaynaqa Tayta Diospa nisqanman hinayá Nabotpa chakranman wikapaykamuy —nispa.

Rey Ocoziasta Jehu wañuchisqanmanta

(2 Cr 22:7-9)

²⁷ Chaykuna pasasqanta Juda nacionpa reynin Ocozias rikuruspanmi Bet-hagan lawman riq ñanninta lluptikurqa. Jehu qatispanmi qaparirqa:

—Waktawan wañuchiychik carretanpi —nispa.

Gur sutiyoq wichariq ñampim, Ibleam llaqtapa hichpanpi yaqalla wañurachiraku. Meguido llaqtaman Ocozias lluptiruspanmi chaypiña wañururqa. ²⁸ Chaymi serviqninkuna carretapi aparuspanku Jerusalem llaqtapi kaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi abuelonkunapa pampakusqan sitiopi pamparurqaku. ²⁹ Chay Rey Ocoziasqa Juda nacionpim gobiernayta qallarirqa Acabpa churin Joram chunka hukniyoq watamanña gobiernachkaptin.

Jezabel sutiyoq warmita wañuchisqankumanta

³⁰ Chaymantam Jehu pasarqa Jezreel llaqtaman. Chaypi *yachaq Jezabel sutiyoq warmiñataqmi Jehu hamusqanta yacharuspan ñawinkunata pintakururqa, chukchantapas sumaqta allichakuruspanmi ventananman asuykurqa qawanapaq. ³¹ Llaqtapa punkunta Jehu pasachkaptinmi Jezabel niykurqa:

—Reynin wañuchiq yaw ‘Zimri ¿haw kallachu kachkanki? —nispa.

³² Jehumi ventanata qawarispan rimarirqa:

—¿Pitaq ñoqapa favorniypi kachkan? —nispa.

Chaymi reypa wasinpi servikuq iskay kimsa runakuna ventanamanta Jehuta qawariyakamurqaku. ³³ Paykunatam Jehu kamachirqa:

—Chay warmita wischuykamuychik —nispa.

Calleman wischuykamuptinkum yawarnin perqamanwan caballokunaman pinkiykurqa. Jehuñataqmi carretanwan chay warmipa hawanta pasarurqa. ³⁴ Jezreel llaqtaman yaykuruspanmi mikuruspanña hinaspa upyayta tukuruspanña kamachirqa:

—Chay ñakasqa warmita qawaramuychik hinaspa pamparamuychik reypa churin kasqanrayku —nispa.

³⁵ Pampamunankupaq chayaruspankuqa manañam cuerpontaqa tarirqa-kuñachu, tarispaqa-tarirurqaku uma tulluntawan maki-chakillantañam.

³⁶ Kutirispanku willaykuptinñataqmi Jehu nirqa:

—Diosmi Tisbe llaqtayoq serviqnin Eliaswan nirqa: “Jezreel llaqtapi kaq chakrapim Jezabelpa aychanta allqokuna mikunqa.” ³⁷ Jezabelpa cuerponqa karka hina kaspanmi Jezreel llaqtapi kaq chakrata wanuchanqa, manañam pipas: “Kayqa Jezabelmi” ninqachu.

Rey Acabpa ayllunkunata Jehu wañuchisqanmanta

10 ¹Samaria llaqtapim Acab sutiyoq reypa karqa qanchis chunka churinkuna. Samaria llaqtapi kaq Jezreel llaqtayoq capitankunaman, ancianokunaman chaynataq Acabpa churin uywaqkunaman cartata Jehu apachispanmi nirqa:

²Reynikichikpa churin uywaqkuna, carretankunawan, caballonkunawan cuentallikuqkuna, murallasqa llaqta nanachikuqkuna hinaspa armankuna hatalliqkuna, kay cartata chaskisqaykichik horamantapunim, ³akllankichik reynikichikpa allinnin chaynataq justo kaq churinta hinaspa taytanpa rantinpi churankichik, chaynata ruraspa reynikichikpa castankunapa favorninpi peleankichik.

⁴Carta chaskiqkunañataqmi ancha mancharisqallaña nirqaku: —Iskaynin reykunapas Jehuta mana vanceyta atichkaptinkuqa ¿imaynataqsi ñoqanchikqa paywan peleachwanchik? —nispa.

⁵Chaymi reypa mayordomonpas, llaqtapi gobiernaqpas, ancianokunapas chaynataq warmakunapa uywaqninkunapas Jehuta nichimurqaku: —Ñoqaykuqa serviqninkunam kaniku, imam niwasqaykikutam rurasaku. Manataqmi reytaqa pitapas akllaymankuchu. Tanteasqaykitayá ruray —nispa.

⁶Jehumi yapamanta cartaspan paykunata nirqa:

Ñoqapa favorniypi hinaspa kasuwaqniy kaspaykichikqa, reynikichikpa qari churinkunapa umanta apamuwaspayá paqarin kay horata hamuychik Jezreel llaqtaman.

Reypa qanchis chunka qari churinkunaqa, llaqtapi reqsisqa runakunapa makinpim kachkarqaku paykunapa uywasqa kasqanrayku. ⁷Cartata kamas chaskiruspankum reypa qanchis chunka churinkunata wañurachispanku umanta canastapi apachirqaku Jezreel llaqtapi Jehuman. ⁸Kachasqa runa chayaruspanmi Jehuman willaykurqa:

—Reypa churinkunapa umantam chayarachimunku —nispa.

Chaymi Jehuñataq kamachirqa:

—Llaqtapa zaguan punkunpiyá paqarinkama iskay hawaqpi montoramuychik —nispa.

⁹Paqarinnintam Jehu chay sitioman rispan chaypi sayaykuspa llapa runakunata nirqa:

—Justo runakuna kaspaykichikqa niykuwaychikyá: Reyniypa contranpi hoqarikuspaymi payta wañurachirqani ichaqa ¿Pitaq kaykunataqa wañurachirqa?

¹⁰Yachaychikyá, Tayta Diospa imapas Acabpa castanpa contranpi nisqaqa manam yanqaqa kanmanchu, aswanqa cumplikunqam. Tayta Diosmi kaykunataqa ruraraq serviqnin Eliaswan nichisqaqman hina —nispa.

¹¹Jehuqa wañurachirqataqmi Jezreel llaqtapi puchuq Acabpa castankunatapas, kamachikuqkunatapas, amistadninkunatapas chaynataq sacerdotenkunatapas. Mana pitapas puchuykuspamá llapallanta wañurachirqa.

¹²Jezreel llaqtamantam Jehu pasarqa Samaria llaqtaman. Risqaqniy chayarusqa “Oveja Michiqkunapa Campamenton” sutiyoq sitioman. ¹³Chaypim tuparurqa Juda nacionpa reynin Ocoziaspa ayllunkunawan, paykunatam tapurqa:

—¿Pikunataq qamkunaqa kankichik? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqa:

—Ñoqaykuqa Rey Ocoziaspa ayllunmi kaniku chaymi reypa churinkunatawan reinapa wawankunata watukuq hamurqaniku —nispa.

¹⁴Jehumi kamachirqa:

—Kawsachkaqlata hapiruychik —nispa.

Kawsachkaqlata hapiruspankum “Oveja Michiqkunapa Campamenton” sutiyoq sitiopa hichpanpi kaq pozopi tawa chunka iskayniyoq runakunata mana pitapas puchuspa wañurachirqaku.

¹⁵Jehu chaymanta pasaspanmi tuparurqa Recabpa churin Jonadab sutiyoq runawan, payta rimaykuspanmi tapurqa:

—¿Qamqa ñoqa hinachu tanteanki? —nispa.

Jonadabmi nirqa:

—Arí, chaynam —nispa.

Hinaptinmi Jehu nirqa:

—Chayna kaptinqa makiyta hapiykuway —nispa.

Makinta haywariyukuptinmi carretanman seqarachirqa ¹⁶hinaspam nirqa:

—Hakuchik ñoqawan, qamqa qawankim Tayta Diospa favorninpi tukuy ima rurasqayta —nispa.

Chaymi carretanpi pasachirqa. ¹⁷Samaria llaqtaman Jehu chayaruspanmi Acabpa partidonmanta chaypi puchuqkunata mana chullatapas lluptichispan wañurachirqa, chaynataqa rururqa Eliaswan Tayta Diospa nichisqanpi hinam.

Baal sutiyoq taytachatawan adoraqninkunata Jehu chinkachisqanmanta

¹⁸Samaria llaqtapi llapa runakunata Jehu huñuruspanmi nirqa:

—Baaltam Acab adorarqa pisillata, ñoqam ichaqa paymanta aswan allinta adorasqa. ¹⁹Chaynaqa Baalmanta llapa willakuqkunatayá qayamuychik, qayamuychiktaqyá adoraqnin llapa runakunatawan llapa sacerdotenkunatapas. Animalkunata wañuchipuspaymi Baalta adorasqa, chaynaqa manamá pipas faltanachu. Pipas mana hamuqkunaqa wañunqapunim —nispa.

Chaynataqa llullakurqa Baal adoraqkunata tukurunaraykum. ²⁰Jehuqa nirqataqmi:

—Baalpaq hatun huñunakuy punchawta akllaychik —nispa.

Hinaptinmi chay punchawpaq qayarqaku. ²¹Jehu tukuy Israel nacionpi willachimuptinmi Baalpa llapallan adoraqninkuna huñunakururqaku. Baalpa templonmanmi mana pipas faltaspa yaykururqaku. Chaynapimá Baalpa templonpi kichkiy-kichkiy karqaku, ²²pachakuna waqaychaqtam Jehu kamachirqa:

—Baal adoraq llapallan runakunapaq pachakunata horqomuy —nispa.

Pachakunata aypuruptinkum ²³Recabpa churin Jonadabwan Baalpa templonman yaykuruspa Baal adoraqkunata Jehu nirqa:

—Maskaspa sumaqta qawaychik, yanqañataq kaypi pipas kanman Tayta Dios adoraqkuna. Kaypiqa kanqa Baal adoraqkunallam —nispa.

²⁴Animalkunata wañuchispa Baalman kañanankupaq paykuna yaykunankukamam, pusaq chunka runankunata Jehu hawa punkupi churaramuspan paykunata kamachirqa:

—Qamkunaman qosqay runakunata mana wañuchispa huk kaqllantapas lluptirachiqqa vidanwanmi paganqa —nispa.

²⁵Baalpaq lliw kañapuyta tukuruspanmi Jehu kamachirqa soldadonkunatawan capitanninkunata:

—Yaykumuspaykichik wañuchiychik. Chullapas ama lluptichunchu —nispa.

Chaymi soldadokuna capitankunapiwan runakunata wañuchispa hawaman wis-chumurqaku. Chaynata wañuchistinmi chayarurqaku Baalpa templonpa ukunkama. ²⁶Baalpa temlonpi kaq adorananku llapa pilarkunatapas horqomuspa manarurqaku. ²⁷Baal taytachatapas ñuturuspankum chay templotapas taqmarurqaku hinaspa ispakunanku sitiotaña rurarurqaku kay libro qellqasqa kasqa tiempokama.

²⁸Chaynatamá Jehu chinkarachirqa Israel nacionmanta Baal sutiyoq taytacha-ta. ²⁹Chaywanpas Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam Jehu sutiyoq reypas huchallichirqa. Payqa Betel llaqtapipas chaynataq Dan llaqta-pipas qorimanta malta torokunatam hinalla adorarqa.

³⁰Tayta Diosmi Jehuta nirqa:

—Piensasqayman hina Acabpa ayllunkunata wañuchispa qayllaypi allin ruwasqay-kiraykum churikikuna Israel nacionpi gobiernanqa willkaykipa willkankama —nispa.

³¹Jehuqa manam tukuy sonqonwanchu kasukurqa Israelpa yupaychasqa Tayta Diospa yachachikuyninkunataqa. Israel nacion huchallichiq Jeroboam hinam Jehupas huchallichirqa.

³²Chay punchawkunapim Israel nacionpa allpan menosyachiyta Tayta Dios qallaykurqa. Chayraykum llapa linderonkunapi *yachaq runakunata Rey Hazael atacarqa. ³³Payqa atacarqa Jordan Mayupa waklawnin intipa qespimunan lawpi kaq Gad ayllupa, Ruben ayllupa hinaspa Manases ayllupa allpankunatam otaq Galaadwan sutichasqa allpakunatam atacarqaqa Arnon Mayupa hichpanpi kaq Aroer llaqtamanta qallarispnanmi Galaad lawninta Basan lawkama.

³⁴Jehuqa wakín rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspan rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ³⁵Jehu abuelonkuna hina wañuruptinmi Samaria llaqtapi pamparqaku. Rantinpim churin Joacaz-ña gobiernarqa. ³⁶Jehumi gobiernarqa Samaria llaqtapi iskay chunka pusaqniyoq wata.

Gobiernay munaq Atalia sutiyoq warmita wañuchisqankumanta

(2 Cr 22:10-23:21)

11 ¹Rey Ocoziaspa maman Ataliam wawan Rey Ocoziasta wañurachisqankuta yacharuspan wañurachirqa Rey Ocoziaspa llapallan mirayninkunata. ²Rey Jorampa warmi churin Josabam ichaqa Rey Ocoziaspa panin kasqanrayku, turinpa churinkunata wañuchichkaptinku sobrinon Joasta wañuchiqkunamanta qechururqa hinaspa uywaqnin warmitawan puñuna cuartopi pakarurqa chaynapi Atalia mana rikunanpaq. Chaynapimá mana wañuchirqakuchu. ³Uywaqninpiwanmá Joasqa soqta wata pakasqa karqa Tayta Diospa temlonpi. Ataliañataqmi gobiernarqa nacionpi.

⁴Qanchis watamanñataqmi sacerdote Joiada qayachimurqa capitankunata, reina waqaychaq soldadokunata, qayachimurqataqmi guardiakunapa jefenkunata-papas hinaspa temploman pusaykurqa. Chay templopim paykunawan contratota ruraspa juramentachirqa hinaspañam reypa churinta paykunaman reqsiykachir-qa. ⁵Imam ruranankupaqmi kamachirqa:

—Kimsaman rakikuruspaykichikimi wakinnikichik samana punchawpi palaciota waqaychankichik. ⁶Wakinnikichikñataqmi Sur sutiyoq punkupi churakurunkichik, wakinnikichikñataqmi churakurunkichik qepa law punkupi chaynapi mana pipas yay-kunanpaq. ⁷Samana punchawpi serviruspa lloqsiqkunam templopi waqaychankichik Rey Joasta. ⁸Qamkunam sapakama armantin reypa muyuriqninpi kankichik. Pipas

qamkunapa chawpikichik pasay munaqtaqa wañurachinkichikmi. Qamkunamá reyta waqaychankichik maylawman riptinpas —nispá.

⁹Capitankunamá sacerdote Joiadapa kamachisqanta hina ruraraqaku. Samana punchawpi yaykuq soldadokunatapas chaynataq chay punchawpi lloqsiq soldadokunatapas sapa kamachiqkunam pasachispanku sacerdote Joiadaman presentaraqaku. ¹⁰Joiadañataqmi Diospa temlonpi churasqan Rey Davidpa lanzankunatawan harkachikunanta sapa kamachikuqman qoykarirqa. ¹¹Reyta waqaychaq guardiakunañataqmi payta chawpicharuspanku sapakama armayoq sayarurqaku templopa hinaspa altarpa *alleg lawninmanta *ichoq lawninkama. ¹²Reypa churin Joasta Joiada horqoramuspanmi umanman coronata churarqa, hapichirqataqmi Chunkantin Kamachikuykunatapas. Rey kananpaqmi umanman aceiteta tallirqa chaymi taqllakuspanku nirqaku: —Reyninchik kawsachun —nispá.

¹³Runakunapa hinaspa rey waqaychaq soldadokunapa qaparisqanta Atalia uyariruspanmi runakunapa huñunakusqan templomani yaykurqa. ¹⁴Qawariptinmi reyqa costumbrenkuman hina pilarpa waqtanpi sayachkasqa. Capitankunapas trompeta tocaqkunapiwanmi reypa waqtanpi kachkasqaku, runakuna kusikuspanku trompetata tocaptinkum Atalia pachanta llikipaspan qaparirqa:

—¡Traicionmi kayqa, traicionmi kayqa! —nispá.

¹⁵Sacerdote Joiadañataqmi capitankunata nirqa:

—Kay chawpikichikmanta hawanman Ataliata horqoruychik. Pitapas payta qatimuqtaqa wañurachiychikyá, Tayta Diospa temlonpiqa amam paytaqa wañuchinkichikchu —nispá.

¹⁶Ataliata lloqsirachispankum reypa palacionman riq “Caballokunapa Punkun” sutiyoq punkupi wañurachirqaku.

¹⁷Sacerdote Joiadam Tayta Dioswan contratota rurachirqa reytapas chaynataq runakunatapas chaynapi Tayta Diospa runankunaña kanankupaq. Runakunatapas reywanmi contratota rurachirqa. ¹⁸Llapallan runakuna Baalpa temlonman yaykuruspankum tunirachirqaku altarninkunatawan taytachankunata, pasaypaqta ñuturuspankum Matan sutiyoq Baalpa sacerdotentapas altarkunapa ñawpaqninpi wañurachirqaku. Joiadaqa guardiakunatapas churarqam Tayta Diospa templonta waqaychanankupaq.

¹⁹Joiada kamachiptinmi capitankuna, rey waqaychaq soldadokuna, guardiakuna chaynataq llapallan runakuna reyta pusarqaku Tayta Diospa temlonmanta palacioman. Guardiakuñapa punkunta yaykuruspankum reykunapa tiyananpi tiyachirqaku. ²⁰Llaqtapi llapallan runakunam kusionkallaña karqaku. Llaqtapas hawkañataqmi karqa palaciopa hichpanpi Ataliata espadawan wañurachiptinku. ²¹Qanchis watanpim Joasqa gobiernayta qallaykurqa.

Juda nacionpi Joas gobiernasqanmanta

(2 Cr 24:1-27)

12 ¹Jehu qanchis watamanña Samaria llaqtapi gobiernachkaptinmi, Joaspa gobiernayta qallaykurqa. Tawa chunka watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamanqa karqa Beerseba llaqtayoq Sibia sutiyoq warmim. ²Sacerdote Joiada tukuy tiempo yachachinankamaqa Joasmi Tayta Diospa agradonpaq allin kaqta ruraraq. ³Chaywanpas moqokunapi capillakunataqa manam chinkachirqachu chaymi runakunaqa hinalla moqokunapi animalkunata wañuchiqku chaynataq inciensotapas taytacha-mamachakunaman kañaqku.

⁴Sacerdotekunatam Rey Joas nirqa:

—Temploman apamusqanku Diospaq sapaqchasqa llapa qollqetayá sapa runapa contribucion qosqantawan chaynataq voluntadmanta qosqanku qollqetawan ⁵sacerdotekuna chaskimuychik, chaykunataqa sapakamam chaskimunkichik reqsisqaykichik runakunamanta, chaykunawanyá Tayta Diospa temponpi kaq raqrakunata allichachiychik —nispa.

⁶Chaywanpas iskay chunka kimsayoq watamanña Joas gobiernachkaptinmi, sacerdotekunaqa manaraq allichachirqakuchu templopi raqrasqa uchkukunataqa. ⁷Chayraykum Rey Joas sacerdote Joiadatawan wakin sacerdotekunata qayachimuspan nirqa:

—¿Imanasqataq templopi raqrasqa uchkukunataqa manaraq allichachinkichikchu? Kunanmantaqa manam qamkunañachu qollqetaqa chaskinkichik reqsisqaykichik runakunamantaqa, chay qollqetaqa qochinkichik allichaq runakunamanñam chaynapi paykunaña Tayta Diospa temponpi kaq raqrakunata allichanankupaq —nispa.

⁸Chaymi sacerdotekunaqa kasukuspanku manaña qollqetaqa chaskirqakuñachu nitaqmi templopi raqrasqa uchkukunatapas allichachirqakuñachu. ⁹Sacerdote Joiadam rurarachirqa baulta tapanpi uchkuyoqta hinaspa churarurqa altarpa hichpanpi otaq temploman yaykuqkunapa *alleq lawninpi. Punku waqaychaq sacerdotekunam temploman apasqanku llapa qollqeta chay baulman hinaqku. ¹⁰Baulpi achkallaña qollqe karuptinmi reypa secretarionwan sacerdotekunapa jefen rispanku qollqeta yupaspanku wayqakunaman churaspa templopi waqaychaqku. ¹¹Chay qollqeta pesaruspa qoqku templowan cuentallikuqkunaman, paykunañataqmi pagaqku carpinterokunaman, templo allichaqkunaman, ¹²albanilkunaman hinaspa rumi labraqkunaman. Chay qollqewanmi rantiqku qerukunatawan labrasqa rumikunata chaynapi Tayta Diospa temponpi raqrasqa uchkukunata allichanankupaq. Templopa tukuy imankuna allichaypimá qollqeta gastaraqaku. ¹³Tayta Diospa temponman apamusqanku chay qollqemantaqa manam ruraqkuchu medianokunata, mecha limpianakunata, tazonkunata nitaq cornetillakunatapas. Templopaqqa manam qollqemanta nitaq qorimanta ima servicionkunatapas ruraraqkuchu. ¹⁴Aswanqa templota allichaspa llamkaqkunallamanmi pagaqku. ¹⁵Llamkaqkunaman paganankupaq qollqe hatalliq runakunamantaqa manam cuentata mañaqkuchu confianza runakuna kasqankurayku. ¹⁶Culparayku hinaspa hucharayku ofrenda qollqetaqa manam Tayta Diospa temponmanqa apaqkuchu, chay qollqeqa sacerdotekunapaqmi karqa.

¹⁷Aram nacionpa reynin Hazaelmi Gat llaqtapa contranpi peleananpaq rirqa, venceruspanñataqmi Jerusalem llaqtapa contranpiña pasarqa. ¹⁸Chayraykum Juda nacionpa reynin Joas kikinpa sapaqchasqa ofrendakunata qoykurqa Aram nacionpa reynin Hazaelman, qoykurqataqmi Juda nacionpa reynin Josafatpa, Jorampa, Ocoziaspa otaq abuelonkunapa sapaqchasqa ofrendakunatapas chaynataq templopi hinaspa reypa palacionpi churasqanku qoritapas hinaptinmi chay Rey Hazaelqa Jerusalem llaqtamanta kutikurqa.

¹⁹Joaspa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁰Serviqnin jefekunam Joaspa contranpi hoqarikuruspanku Sila llaqtaman riq Bet-milo sutiyoq sitiopi wañurachirqaku. ²¹Chaynaqa Rey Joastamá wañurachirqaku Simeat sutiyoq warmipa wawan Isacarwan Somerpa wawan Josabad, paykunaqa karqa serviqninkunam. Joastam pamparurqaku Jerusalem llaqtapi abuelonkunapa pampakusqa sitiopi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi. Paypa rantinpi gobiernarqa churin Amasias.

Rey Joacazpa gobiernasqanmanta

13 ¹Ocoziaspa churin Joas iskay chunka kimsayoc watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi Jehupa churin Joacaz gobiernayta qallaykurqa Samaria llaqtapi. Joacasqa gobiernarqa chunka qanchisniyoq watam. ²Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa hinaspanmi Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hina huchallikurqa, chayna ruraytaqa manam saqerqachu. ³Chayraykum Israel nacionpa contranpi Tayta Dios anchallataña piñakuruspan Aram nacionpa reynin Hazaelman hinaspa paypa churin Ben-adadman unay wata munaychakunanpaq qoykurqa.

⁴Tayta Diosta Joacaz ruegakuptinmi Israel nacionniyoq runakunapa ñakarishqanta qawaspan Joacazpa mañakusqanta uyariykurqa, paykunataqariki Aram nacionpa reyninmi ñakarichirqa. ⁵Israel nacionman libraqninta Tayta Dios qoykuptinmi Israelpa mirayninkunaqa Aram nacionmanta librakuruspanku ñawpaqta hina wasinkupiña hawka *yachakurqaku. ⁶Chaywanpas manam saqerqachu Israel nacion huchallichiq Jeroboam casta runakunapa huchallikusqantaqa. Paykunaqa hinallamá huchallikurqaku. Asera sutiyoq mamachapas hinallam karqa Samaria llaqtapi.

⁷Rey Joacazpa soldadonkunamanta puchuqkunam karqa caballopi sillakuq pichuqa chunka runakuna, guerrapaq chunka carretakuna, chaki-puri chunka waranqa soldadokuna. Aram nacionpa reyninmi paykunataqa chinkarachirqa hinaspataqmi ñutu allpata hinaña saruparurqa. ⁸Joacazpa wakin rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspa rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropi qellqasqam kachkan. ⁹Joacaz abuelonkuna hina wañuruptinmi Samaria llaqtapi pamparurqaku, paypa rantinpi churin Joasña gobiernarqa.

Israel nacionta Rey Joas gobiernasqanmanta

¹⁰Rey Joas kimsa chunka qanchisniyoq watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi, Joacazpa churin Joas Israel nacion gobiernayta qallaykurqa, paymi Samaria llaqtapi gobiernarqa chunka soqtayoq wata. ¹¹Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa, chayna ruraytaqa manam saqerqachu. ¹²Joaspa wakin rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspa Juda nacion Rey Amasiaspa contranpi peleasqanqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹³Abuelonkuna hina Joas wañukuptinmi Jeroboamña rantinpi gobiernarqa. Israel nacion reykunapa pampakusqan Samaria llaqtapim Joasta pamparqaku.

Eliseopa wañukusqanmanta

¹⁴Wañukunanpaqña Eliseo onqochkaptinmi Eliseota watukunanpaq Israel nacionpa reynin Joas rirqa. Eliseopa qayllanpi waqaspanmi nirqa:

—Taytáy, taytáy, qamqa Israel nacionpaqmi carretakunawan caballopi sillada tropakuna hina karqanki —nispá.

¹⁵Eliseom payta nirqa:

—Flechana arcotawan flechakunata hapuy —nispá.

Chaykunata hapiykuptinmi ¹⁶Eliseo niykurqa:

—Kunanñataqyá flechanaykipaq hinaña churakuy —nispá.

Chaynata churakuruptinmi Eliseopas reypa hapisqanta hapiykurqa. ¹⁷Hinaspan nirqa:

—Intipa qespimunan lawpi kaq ventanata kichaykuy —nispá.

Kichaykuptinmi Eliseo nirqa:

—Flecharuy hawaman —nispá.

Flecharuptinmi Eliseo rimarirqa:

—Salvananpaq kaq Tayta Diospa flechanmi wak flechaqa, wak flechaqa Aram nacionpa contranpi venceq flecham. Afec llaqta lawpim Aram soldadokunata tukunaykikama wañuchinki —nispá.

¹⁸Yapamantam Eliseo kamachirqa:

—Flechakunata hapiy —nispá.

Flechakunata Israel nacionpa reynin hapiykuptinmi Eliseo nirqa:

—Pampata waqtay flechawan —nispá.

Kimsakama waqtaruspanmi sayarurqa. ¹⁹Chaymi Diospa runan Eliseoñataq reypaq piñakuspan payta nirqa:

—Pichqa kutikama otaq soqta kutikama waqtaruspaqa Aram nacionniyoq runakunata manaña chullallapas puchunankama wañuchiwaq karqa. Chaynaqa kimsa kutikamallam Aram nacionta venci —nispá.

²⁰Eliseo wañukuptinmi pamparurqaku. Watan-watanmi Moab nacionmanta salteaq tropakuna Israel nacionman hamurqaku. ²¹Huk punchawmi runakuna wañukuqpa ayanta pampachkarqaku hinaptinmi qonqaymanta rikururqaku huk salteaq tropata chaymi ayata Eliseopa sepulturanman wischuykuspa ayqekurqaku. Eliseopa tullunkunaman chay wañukuqpa ayan tuparuspanmi kawsarirurqa hinaspa sayarirurqa.

²²Aram nacionpa reynin Hazaelmi Israel nacionniyoq runakunata ñakarichirqa tukuy tiempo Rey Joacazpa gobiernasqan watakama. ²³Aswanqa Tayta Diosmi paykunata kuyapayaspan paykunamanta llakipayarikurqa hinaspa favorecerqa, chaynataqa rurarqa Abrahamwan, Isaacwan hinaspa Jacobwan contratota rurasqanraykum. Chayraykum Diosqa mana munarqachu paykuna chinkarachiypapas nitaq qayllanmanta wischuruytapas kay libro qellqasqa kasqan punchawkama.

²⁴Aram nacionpa reynin Hazaelmi wañuruptinmi churin Ben-adad sutiyoq runaña rantinpi gobiernarqa. ²⁵Hazaelmi guerrata ruraspan Rey Joaspa tayan Joacazmanta llaqtakunata qechurqa, chay llaqtakunatam Rey Joas kaqllamanta dueñochakurqa. Kimsakama Ben-adadta Rey Joas venceruspanmi Israelman llaqtakunata kutiykachirqa.

Rey Amasiaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 25:1-28)

14 ¹Joacazpa churin Joas iskay watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Juda nacionpa reynin Joaspa churin Amasias gobiernayta qallaykurqa.

²Iskay chunka pichqayyoq watanpi kachkaspanmi Amasiasqa gobiernayta qallaykurqa. Payqa iskay chunka isqonniyoq watam Jerusalen llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamanqa karqa Jerusalen llaqtayyoq Joadan sutiyoq warmim. ³Rey Amasiasqa Tayta Diospa qayllanpim allinkunata rurarqa ichaqa manañam ñawpaq abuelon David hinañachu, tayan Joaspa rurasqankunata hinam tukuyta rurarqa. ⁴Chaywanpas moqokunapi capillakunaqa hinallam karqa chayraykum runakunapas animalkunata hinalla chaypi wañuchispa kañaqku, kañaqkutaqmi inciensotapas.

⁵Gobiernonpi allintaña takyaruspanmi wañurachirqa taytanta wañuchiq serviqninkunata. ⁶Wañuchisqan runakunapa churinkunataqa manam wañuchirqachu Moisespa qellqasqan yachachikuy libropi Tayta Diospa kamachisqanpi hina. Tayta Diosmi nirqa:

—Churi-wawankupa huchallikusqanmantaqa amam tayta-mamantaqa wañuchinkichikchu nitaqmi tayta-mamanpa huchanmantapas churi-wawankutaqa wañuchinkichikchu. Ichaqa Huchallikusqankumantaqa sapakamatam wañuchinkichik —nispá.

⁷Amasiasmi Edom casta chunka waranqa soldadokunata wañurachirqa “Kachi Qechwawan” sutichasqa sitiopi. Guerrapi venceruspanmi Sela llaqtata dueñochakururqa hinaspan Jocteelwan suticharurqa kay libro qellqasqa kasqa punchawkama.

⁸Chaymantam Amasias comisionta kacharqa Joacazpa churin otaq Jehupa willkan Israel nacionpa reynin Joaspa, paytam nichimurqa:

—Hamuy qanwanñataq qawanakuykunaypaq —nispá.

⁹Hinaptinmi Israel nacionpa reynin Joasñataq Juda nacionpa reynin Amasiasta nichimurqa:

—Libano montepi wiñaq cardo qoram Libano montepi kaq cedro sachata nichimurqa: “Warmi churikita qari churiywan casarachiy” nispá. Ichaqa Libano monte animalmi chayninta pasapan cardo qorata saruparurqa. ¹⁰Edom nacionniyoq runakunata venceruspaykim hatun tukuqlaña rikurirunki. Chaynaqa chaywan alabakuspaykiyá hawkalla wasikipi kakuy. ¿Imanasqataq peleayta munanki qampas chaynataq Juda nacionpi kaqkunapas llakillapi rikurinaykichikpaq? —nispá.

¹¹Amasias mana kasukuya munaptinmi Israel nacionpa reynin Joasqa tupanakurqa Juda nacionpa reynin Amasiaswan Bet-semes llaqtapi, chay llaqtaqa kachkan Juda nacionpim. ¹²Juda nacionniyoq soldadokunata Israel nacion soldadokuna vencerup-tinmi sapakama wasinkuman lluptikurqaku. ¹³Bet-semes llaqtapimá Israel nacionpa reynin Joas presocharurqa Joaspa churin Juda nacionpa reynin Amasiasta hinaspan púsarqa Jerusalem llaqtaman. Amasiasqa karqa Joaspa churinmi otaq Ocoziaspa willkanmi. Rey Joasmi Jerusalem llaqtapa murallanta taqmarurqa pachak pusaq chunkan metro largoyoqta Efrain sutiyoq zagan punkumanta esquinapi zagan punkukama. ¹⁴Paymi apakurqa Tayta Diospa templonpi kaq llapa qori-qollqetawan llapa serviciokunata hinaspa reypa wasinpi tarisqa llapa qori-qollqeta. Allin reqsisqa wakín runakunata garantiapaq hina Rey Joas púsaspanmi Samaria llaqtaman kutikurqa.

¹⁵Rey Joaspa wakín rurasqankunaqa chaynataq Juda nacionpa reynin Amasiaswan mana manchakuspa imaynam peleasqanqa Israel nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹⁶Rey Joas abuelonkuna hina wañuruptinmi Israel nacion reykunapa pampakusqa Samaria llaqtapi pamparqaku, rantinpi churin Jeroboamña gobiernarqa.

¹⁷Israel nacionpa reynin Joacazpa churin Joas wañukusqanmantam Juda nacionpa reynin Joaspa churin Amasiasqa kawsarqa chunka pichqayoq watatarqa.

¹⁸Amasiaspa wakín rurasqankunaqa qellqasqa kachkan Juda nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim ¹⁹Jerusalem llaqtapi kaqkunam Rey Amasiaspa contranpi hoqarikururqaku chaymi Amasiasqa Laquis llaqtaman lluptikurqa, aswanqa Laquis llaqtakama qatispankum chaypi wañurachimurqaku. ²⁰Paypa ayanta Jerusalem llaqtaman caballokunapi apamuspankum “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi abuelonkunapa pampakusqa sitiopi pamparqaku.

²¹Juda nacionpi kaq llapallan runakunam Azariasta rey kananpaq churarurqaku taytan Amasiaspa rantinpi, payqa kachkarqa chunka soqtayoq watayoqlaraqmi.

²²Abuelonkuna hina Amasias wañukuptillanmi churin Azarias Elat llaqtata kutirachikurqa Juda nacionpaq hinaspan mosoqmanta hatarichirqa.

Joaspa churin Rey Jeroboam Israel nacionpi gobiernasqanmanta

²³Juda nacionpa reynin Joaspa churin Amasias chunka pichqayoq watamanña gobiernachkaptinmi, Israel nacionpa reynin Joaspa churin Jeroboam Samaria llaqtapi gobiernayta qallaykurqa. Jeroboanmi gobiernarqa tawa chunka hukniyoq wata. ²⁴Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

²⁵Joaspa churin Jeroboanmi Israel nacionpa linderonkunata kutirachikurqa Hamat lawman yaykuna qasamanta Araba law qochakama. Chaytaqa rurarqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqanman hinam. Tayta Diosmi rimarqa paymanta willakuq Jonaswan. Jonasmi karqa Amitaipa churin Gat-hefer llaqtapi *yachaq. ²⁶Hatun ñakariypi Israel nacionniyoq runakuna kawsasqankuraykum Tayta Dios paykunata qawarirqa. Manañam pipas yanaparqañachu Israel naciontaqa chaymi libre kaqpas hinaspa sirviente kaqpas llapallanku ñakarirqaku. ²⁷Kay pachamanta Israelpa sutin chinkarachiyta Tayta Dios manaraq munaspanmi Joaspa churin Jeroboanwan Israel nacionta salvarurqa.

²⁸Jeroboampa wakin rurasqankunaqa, mana manchakuspan rurasqankunaqa, guerrapi llapa peleasqankunaqa chaynataq Juda nacionpa munaychakusqan Damasco llaqtata hinaspa Hamat llaqtata Israel nacionpaq imaynam kutichikusqanqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁹Israel nacionpi gobiernaq abuelonkuna hinam Jeroboam wañukurqa. Paypa rantinpiñataqmi churin Zacariasña gobiernarqa.

Rey Azariaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 26:3-5, 16-23)

15 ¹Israel nacionpi Rey Jeroboam iskay chunka qanchisniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Amasiaspa churin Azarias Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. ²Azariasqa chunka soqtayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pichqa chunka iskayniyoq wata. Mamanmi karqa Jerusalem llaqtayoq Jecolias sutiyoq warmi.

³Taytan Amasiaspa tukuy ima rurasqanta hinam Tayta Diospa qayllanpi allin kaqkunata rurarqa. ⁴Chaywanpas moqokunapi capillakunaqa hinallam karqa chayraykum runakunapas animalkunata hinalla chaypi wañuchispa kañaqku, kañaqkutaqmi inciensotapas. ⁵Chayna allinkunata rurachkaptinpas Tayta Diosmi lepra onqoywan castigarurqa hinaptinmi wañunan punchawkama sapaq wasipi chaywan onqorqa. Chayna kaptinmi palacionpiqa churin Jotamña quejakunata arreglaq.

⁶Rey Azariaspa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁷Abuelonkuna hina Rey Azarias wañukuptinmi, “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparqaku. Paypa rantinpim churin Jotamña gobiernarqa.

Israel nacionpi Rey Zacariaspa gobiernasqanmanta

⁸Juda nacionpa reynin Azarias kimsa chunka pusaqniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Jeroboampa churin Zacarias Israel nacionpi gobiernayta qallarirqa, soqta killam Samaria llaqtapi gobiernarqa. ⁹Abuelonkuna hinam mana allinkunata Tayta Diospa qayllanpi rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

¹⁰Zacariaspa contranpim Jabespa churin Salum hoqarikururqa. Runakunapa qayllanpi atacaruspanmi wañurachirqa hinaspam paypa rantinpi gobiernarqa.

¹¹Zacariaspa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹²Tayta Diosmi nirqa Rey Jehuman: —Churikikunam Israel nacionpi gobiernanqa willkaykipa willkankama —nispa. Hinaptinmi chayna karqa.

Israel nacionpi Rey Salumpa gobiernasqanmanta

¹³Juda nacionpa reynin Uzias kimsa chunka isqonniyoq wataña gobiernachkaptinmi Jabespa churin Salum gobiernayta qallaykurqa. Paymi gobiernarqa huk killalla Samaria llaqtapi. ¹⁴Gadipa churin Manahem sutiyoq runam Tirsas llaqtamanta Samaria llaqtaman rupan Jabespa churin Salumta wañurachirqa hinaspam paypa rantinpi gobiernarqa.

¹⁵Salumpa wakin rurasqankunawan Zacariaspa contranpi hoqarikuruspa imam rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

¹⁶Chaymantañataqmi chay Manahem sutiyoq runaqa Tirsas llaqtamanta qallaykuspa atacarqa Tifsas llaqtata chaynataq muyuriqninpi llaqtakunatapas, chay llaqtakunata saqueaspanmi llapallan wiksayoq warmikunapa wiksantapas kuchururqa. Tifsas llaqtapa punkunkunata chaypi *yachaqkuna mana kichasqanraykum chaynataq rururqa.

Israel nacionpi Rey Manahempa gobiernasqanmanta

¹⁷Juda nacionpa reynin Azarias kimsa chunka isqonniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Gadipa churin Manahem Israel nacion gobiernayta qallarirqa hinaspam Samaria llaqtapi gobiernarqa chunka wata. ¹⁸Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rururqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa kawsanan punchawkama.

¹⁹Asiria nacionpa reynin ¹⁹Pul sutiyoq runam hamurqa Israel nacionta atacanapaq, paymanmi Rey Manahem qorqa kimsa chunka kimsayoq waranqa kilo qollqeta chaynapi Manahempa favorninpi kaspan gobiernonta astawan takyachinanapaq. ²⁰Chay qollqetam Manahem mañarqa Israel nacionpi kapuqniyoq apukunamanta, chay apu runakunam sapakama qorqa parte kilo masnin qollqeta chaynapi Asiria nacionpa reyninman qonankupaq. Chayraykum Asiria nacionpa reyninqa Israel nacionpi mana unaspan kutikurqa.

²¹Rey Manahempa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²²Rey Manahenmi abuelonkuna hina wañukurqa, paypa rantinpi Pekaia sutiyoq churinña gobiernarqa.

Israel nacionpi Rey Pekaiapa gobiernasqanmanta

²³Rey Azarias pichqa chunka watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi Manahempa churin Pekaia Israel nacion gobiernayta qallarirqa hinaspam iskaya wata Samaria llaqtapi gobiernarqa. ²⁴Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rururqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

²⁵Pekaiapa contranpim hoqarikururqa Remaliaspa churin Peka. Pekaqa karqa hina Pekaiapa capitanninmi. Chay Pekam Argob sutiyoq runawan hinaspa Arie sutiyoq

^d 15:19 Pul sutiyoq runapa huknin sutinqa Tiglat-pilesermi.

runawan Galaad lawmanta pichqa chunka runakunapiwan yanapachikuspa Rey Pekaiata wañurachirqaku, paytaqa wañurachirqaku Samaria llaqtapi reypa palacionpa uku kaq wasinpim, chaynapim Peka sutiyoq runaña paypa rantinpi gobiernarqa.

²⁶ Pekaiapa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Israel nacionpi Rey Pekapa gobiernasqanmanta

²⁷ Rey Azarias pichqa chunka iskayniyoq watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi Remaliaspa churin Peka Israel nacion gobiernayta qallarirqa. Paymi gobiernarqa iskay chunka wata Samaria llaqtapi. ²⁸ Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

²⁹ Israelpa reynin Peka gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Tiglat-pile-ser hamururqa, atacaspanmi vencerurqa Ijon llaqtata, Abel-bet-maaca llaqtata, Janoa llaqtata, Cedec llaqtata hinaspaz Hazor llaqtata. Galaad lawpi, Galilea lawpi chaynataq Neftaliy allpapi llapallan *yachaqkunatapas venceruspanmi presochasqata Asiria nacionman pusrarqa. ³⁰ Elapa churin Oseasñataqmi Remaliaspa churin Pekapa contranpi hoqarikuruspan wañurachirqa, chaynapim Oseasqa Pekapa rantinpi gobiernayta qallarirqa, payqa qallarirqa Uziaspa churin Rey Jotam iskay chunka watamanña gobiernachkaptinmi.

³¹ Pekapa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Juda nacionpi Rey Jotam gobiernasqanmanta

(2 Cr 27:1-9)

³² Israel nacionpi iskay watamanña Remaliaspa churin Peka gobiernachkaptinmi Uziaspa churin Jotam Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. ³³ Iskay chunka pichqayoq watanpim karqa gobiernayta qallaykuspanqa. Payqa Jerusalem llaqtapim gobiernarqa chunka soqtayoq wata. Paypa mamanqa karqa Sadocpa churin Jerusa sutiyoq warmim.

³⁴ Jotammi Tayta Diospa qayllanpi tukuy imakunatapas allinta rurarqa taytan Uziaspa tukuy rurasqanman hina. ³⁵ Chaywanpas moqokunapi capillakunaqa hinallam karqa, chayraykum runakunapas chaykunapi animalta wañuchispa hinalla kañaqku, hinallataqmi kañaqku inciensotapas. Hina Rey Jotammi hatarichirqa Tayta Diospa templanpa altonpi kaq punkutapas.

³⁶ Jotampa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

³⁷ Tayta Diosmi chay punchawkunapi Juda nacionpa contranpi kachayta qallarirqa Aram nacionpa reynin Rezintawan Remaliaspa churin Pekata. ³⁸ Abuelonkuna hina Jotam wañukuptinmi abuelonkupa pampakusqan sitiopi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku. Paypa rantinpi churin Acazña gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Acazpa gobiernasqanmanta

(2 Cr 28:1-27)

16 ¹ Remaliaspa churin Peka chunka qanchisniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Jotampa churin Acaz gobiernayta qallaykurqa Juda nacionpi. ² Rey Acazqa iskay chunka watanpim gobiernayta qallaykurqa. Payqa chunka soqtayoq watan Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Ichaqa manam abuelon David hinachu yupaychasqan

Tayta Diospa qayllanpi allinta ruraraq. ³Aswanqa Israel nacion reykunapa kawsaqanta hinam kawsarqa. Rurarqataqmi Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan runakunapa millakuypaq rurasqankutapas. Payqa churintapas chay runakuna hinam kañarqa. ⁴Alto moqo capillakunapipas hinaspa rapisapa sachakunapa ukunpipas animalkunata wañuchispanmi kañarqa, kañarqataqmi inciensokunatapas.

⁵Aram nacionpa reynin Rezinmi Remaliaspa churin Pekawan otaq Israel nacionpa reyninwan rirqaku Jerusalem llaqtaman chaynapi Rey Acazpa contranpi peleanankupaq ichaqa manam venceyta atirqakuchu. ⁶Chay tiempopim Aram nacionpa reynin Rezin kutichikurqa Elat llaqtata. Juda nacionniyoq runakunatam Elat llaqtamanta qarqorurqa chaymi Edom nacionniyoq runakunaña chayman rispanku chaypi *yacharqaku kay libro qellqasqa kasqan punchawkama.

⁷Rey Acazmi kacharqa comisionta Asiria nacionpa reynin Tiglat-pileserman kaynata nispan:

Ñoqaqa kani churiki hina serviqnkim. Hamuspaykiyá libraykuway Aram nacionpa hinaspa Israel nacionpa reyninmanta, paykunam atacawachkanku.

⁸Tayta Diospa templanmanta qollqeta, qorita hinaspa reypa wasinpi qori-qollqeta horqoramuspanmi Asiria nacionpa reyninman regalota apachirqa. ⁹Asiria nacionpa reynin chaskiruspanmi rirqa Damasco llaqtapa contranpi peleananpaq. Venceruspanmi runakunata presochasqata pusarqa Kir lawman, wañurachirqataqmi reyninku Rezintapas.

¹⁰Chaymantam Rey Acazqa pasarqa Damasco llaqtaman Asiria nacionpa reynin Tiglat-pileserman tupananaq. Damasco llaqtapi altarta Rey Acaz qawaykuspanmi chay altarpa dibujonta chaynataq imaynam rurasqankuta apachirqa sacerdote Uriasman. ¹¹Damasco llaqtamanta Rey Acazpa apachisqan dibujoman hinam sacerdote Urias altarta ruraraq Rey Acaz Damasco llaqtapi unamunankama.

¹²Damasco llaqtamanta rey kutiruspanmi chay altarta qawaykurqa hinaspan chay altarman asuykuspa animalta kañarqa. ¹³Diospaqmi wañuchisqan animalkunata kañarqa, kañarqataqmi kawsaykunamanta ofrendatapas hinaspan tallirqataq vino ofrendatapas. Dioswan allinlla kasqanmanta wañuchisqan animalpa yawarnintapas challarqam altarpa hawanman.

¹⁴Tayta Diospa qayllanpi kaq bronceamanta altartañataqmi templopa ñawpaqninmanta asurirachispan mosoq altarpa norte lawninpiña churarqa. ¹⁵Rey Acazmi sacerdote Uriasta kamachirqa:

—Hatun kaq altarpim kañanki tempranonpi lliw kañana ofrendakunata, kañankitaqmi tardekuqpi kañana kawsaykunamanta ofrendatapas, reypa qosqan lliw kañana ofrendatapas chaynataq reypa qosqan kawsaykunamanta ofrendatapas. Kañankitaqmi runakunapa lliw kañana ofrendankutapas chaynataq paykunapa kawsaykunamanta ofrendankutapas, chaymanqa tallinkitaqmi paykunapa vino ofrendankutapas. Chaymanqa challankitaqmi lliw kañana animalpa yawarnintapas chaynataq wakín wañuchisqa animalkunapa yawarnintapas. Bronceamanta altarmi ichaqa ñoqapaq kanqa Tayta Diosta consultanaypaq —nispa

¹⁶Rey Acazpa kamachisqanta hinamá sacerdote Urias ruraraq. ¹⁷Rey Acazmi horqorachirqa lavatoriokunapa tiyanan tablakunata, horqorachirqataqmi bronceamanta rurasqa torokunapa hawanpi tiyaq estanquetapas, lozeta rumipa hawanpiñam estanquetaqa tiyarachirqa. ¹⁸Templopi samana punchawpaq corredor hatarichisqankutapas chaynataq hawamanta reypa yaykunan punkutapas horqorachirqam chaynapi Asiria nacionpa reyninta agradananaq.

¹⁹Acazpa wakín rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁰Abuelonkuna hina Acaz wañukuptinmi abuelonkunapa pampakusqan sitiopi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku. Paypa rantinpi churin Ezequiasña gobiernarqa.

Israel nacionpi kaqkunata presochoasqankumanta

17 ¹Juda nacionpa reynin Acaz chunka iskayniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Elapa churin Oseas gobiernayta qallaykurqa Samaria llaqtapi. Paymi Israel nacionta gobiernarqa isqon wata. ²Paymi Tayta Diospa qayllanpi mana allinkunata rurarqa ichaqa manam huchallikurqaqa paymanta ñawpaq kaq Israel nacionpa reyninkuna hinachu.

³Rey Oseaspa contranpi hamurqa Asiria nacionpa reynin Salmanasar. Vencerup-tinmi Oseasqa paytaña servispan contribucionta pagarqa. ⁴Aswanqa Rey Oseasmi Asiria nacion reypa contranpi hoqarikunanpaq Egiptopa reynin So sutiyoq runaman comisionta kacharqa, Asiria nacionpa reyninman watan-paganan contribucion-tapas manañam pagarqachu, chaykunata Rey Salmanasar yacharuspanmi Rey Oseasta cadenawan carcelpi presocharurqa. ⁵Asiria nacionpa reyninqa Israel nacionta tropan-kunawan venceruspanmi Samaria llaqtapa muyuriqninpi kimsa wata churakururqa. ⁶Isqon watamanña Rey Oseas gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reyninqa Samaria llaqtata venceruspan Israel nacionniyoq runakunata presochoasqata Asiria nacionman pusarqa, chaypiña *yachanankupaqmi churarqa Halah llaqtapi, churarqataqmi Habor Mayupa patanpi kaq Gozan llaqtapipas chaynataq Media nacionpa llaqtankunapipas.

⁷Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa contranpi Israelpa mirayninkuna huchallikururqaku, taytacha-mamachakunataña adoraspankumá Egipto na-cionmanta horqomuqnin Diospa contranpi huchallikururqaku. Paykunataqa horqomurqa Rey Faraonpa munaychakuyninmantam. ⁸Paykunataqa qayllanku-manta Tayta Diospa wischusqan nacionkunapa costumbrkunatam ruraraqaku, ruraraqakutaqmi Israel nacion reykunapa costumbrkunatapas.

⁹Yupaychasqanku Tayta Diospa contranpi Israelpa mirayninkunaqa pakasqallapi mana allinkunata ruraraqaku, llaqa llaqtakunapa moqonkunapim capillakunata rura-rurqaku, chaykunataqa rurururqaku guardiakunapa qawanan torrekunapim chaynataq murallasqa llaqtakunapim. ¹⁰Moqokunapipas hinaspa rapisapa sachakunapa ukupipas sa-yarachirqakum rumimanta pilarkunatawan Asera sutiyoq mamachakunata. ¹¹Paykunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan nacionkuna hinam chay capillakunapi inciensota kañarqaku. Tukuy mana allinkunata ruraspankum Tayta Diosta piñachirqaku.

¹²“Qamkunaqa amam chaynakunataqa rurankichikchu” nispa Tayta Dios nichkaptinpas taytacha-mamachakunatam adorarqaku. ¹³Chayraykum Tayta Diosqa paymanta willakuq llapallan runankunawan chaynataq revelacion qawachisqan runankunawan Israel naciontawan Juda nacionta anyaspa nichirqa:

—Qamkunaqa mana allin kawsasqaykichikmanta kutirikamuspayá kasukuychik kamachikuyniykunatawan decretoykunata. Kasukuychikqa abue-loykichikkunaman tukuy kamachisqay yachachikuyniykunatayá, chaykunataqa willachirqaykichik ñoqamanta willakuq serviqnuykunawanmi —nispa.

¹⁴Paykunapa abuelonkum sonqonkuta rumiyaykachispa yupaychasqanku Tayta Diospi mana confiakurqakuchu, chaynam paykunapas sonqonkuta rumiyaykachispa mana kasukurqakuchu. ¹⁵Paykunata qepanchakurqakum Tayta Diospa decretonkunatapas

chaynataq abuelonkunawan Tayta Diospa contrato rurasqantapas, qepanchakurqakutaqmi abuelonkunan qosqan Chunkantin Kamachikuyintapas. Taytacha-mamachakunataña adoraspankum muyuriqninkupi nacionkuna hina mana imapaqpas valeqña rikurirurqaku. Chaynataraqmi ruraraqaku: “Amam rurankichikchu chay nacionkunapa rurasqantaqa” nispa Tayta Dios nichkaptinpas. ¹⁶Yupaychasqanku Tayta Diospa llapallan kamachisqankunata saqeruspankum metalmanta fundisqa isqay toro taytachakunataña rurakururqaku, rurakururqakutaqmi Asera sutiyoq mamachatapas. Cielopi llapa lucerokunata adoraspankum Baal sutiyoq taytachataña adorarqaku. ¹⁷Churinkunatam qaritapas-warmitapas taytachakunaman kañarqaku, musyaqkunamanwan brujokunamanmi qokururqaku. Tayta Diospa qayllanpi tukuy mana allin ruraykunaman qokuruspankum payta piñachirqaku.

¹⁸Chayraykum Tayta Diosqa Israel nacionpa contranpi anchallataña piñakuruspan qayllanmanta chinkarachirqa chaymi Juda ayllullaña puchururqa. ¹⁹Ichaqa Juda nacionpas manam kasukurqachu yupaychasqanku Tayta Diospa kamachikuyinkunataqa, paykunaqa Israel nacionpa rurasqan costumbrekunaman hinaraqmi kawsarqaku. ²⁰Chayraykum Tayta Diosqa qepanchakururqa Israelpa llapallan mirayninkunata. Ñakarichispanmi salteaqkunamanña qoykurqa qayllanmanta chinkarachinankama. ²¹Israel nacionta Davidpa castanmanta Tayta Dios rakiruptinmi Israel casta runakunaqa Nabatpa churin Jeroboamtaña reyninkupaq churururqaku. Jeroboanmi Israel nacionta Tayta Diosmanta rakiruspan hatunta huchallichirqa. ²²Israel nacionniyoq runakunaqa hinallam ruraraqaku Jeroboampa huchalikusqankunata. ²³Chaynatam Tayta Dios ruraraqa paymanta willakuq llapallan serviqninkunawan willachisqanpi hina. Israel nacionniyoq runakunam allpankumanta preso pusasqa qarqaku Asiria nacionman, chaypim kachkanku kay libro qellqasqa kasqan tiempokamapas.

Samaria llaqtaman runakunata astachisqanmanta

²⁴Asiria nacionpa reyninmi runakunata pusachimurqa Babilonia lawmanta, Cuta llaqtamanta, Ava lawmanta, Hamat llaqtamanta hinasa Sefarvaim llaqtamanta, Israel casta runakunapa rantinpi paykunataña Samaria law llaqtakunapi churaykurqa, chay llaqtakunapiñam dueñoachakuykuspa *yachakurqaku. ²⁵Asiria nacionniyoq reypa chayllaraq chayachimusqan runakunam qallariyninpiqa Tayta Diosta mana respetarqakuchu, paykunapa contranpi leonkunata Tayta Dios kachaykuptinmi wañuchiya qallaykurqa. ²⁶Chayraykum Asiria nacionpa reyninta nirqaku:

—Samaria lawpi llaqtakunaman *yachanankupaq pusachisqayki runakunaqa manam yachankuchu chay nacion diospa reglamentonkunata, chay diosmi kachaykamun leonkunata paykunata wañuchinanpaq, manamá hukllapas kanchu chay reglamentokuna yachaqqa —nispa.

²⁷Hinaptinmi Asiria nacionpa reynin kamachirqa:

—Samaria llaqtamanta pusamusqaykichik huk kaqnin sacerdotetayá kutichiy-chik chaynapi chaypiña *yachaspan chay Israel nacion diospa reglamentonkunata yachachinanpaq —nispa.

²⁸Samaria llaqtamanta preso pusasqanku huknin sacerdote kutiramuspanmi Betel llaqtapi *yacharqa hinaspam yachachirqa imaynam Tayta Dios respetayta. ²⁹Chaywanpas sapa nacionmanta kaqkunam sapakama diosinkuta rurakuspanku maymi yachasqankupi churaraqaku, chaykunataqa churaraqaku Samaria moqokunapi runakunapa rurasqan capillakunapim. ³⁰Babilonia lawmanta kaqkunam ruraraqaku Sucot-benot sutiyoq taytachankuta, Cuta llaqtamanta kaqkunam ruraraqaku Nergal sutiyoq taytachankuta, Hamat llaqtamanta

kaqkunañataqmi ruraraqku Asima sutiyoq taytachankuta. ³¹Ava lawmanta kaqkunam ruraraqku Nibhaz sutiyoq taytachankutawan Tartac sutiyoq taytachankuta. Sefarvaim llaqtamanta kaqkunañataqmi Adramelec sutiyoq taytachankutawan Anamelec sutiyoq taytachankuta adoranankupaq churinkuta kañaqku. ³²Tayta Diosta respetachkaspapas paykuna ukumanta sacerdotekunata akllaruspankum moqokunapi adorananku capillakunapi servikunankupaq churarurqaku. ³³Tayta Diosta respetachkaspankupas diosninkutaqa hinallam serviqku, chaytaqa ruraqku punta *yachasqanku nacionpi costumbrenkuman hinam.

³⁴Kay libro qellqasqa kasqan tiempokamapas ñawpaq costumbrekunataraqmi rurachkanku. Hinapi *yachaq runakunaqa manam Tayta Diostaqa respetankuchu, manataqmi rurachkankupas paypa reglamentonkunaman hinachu hinaspa decretonkunaman hinachu, Jacobpa mirayninkunaman qosqan yachachikuykunatapas hinaspa kamachikuykunatapas manam kasukunkuchu. Jacobtam Tayta Dios suticharqa Israelwan. ³⁵Jacobpa mirayninkunawan Tayta Dios contratota ruraspanmi kamachirqa:

—Taytacha-mamachakunataqa amam respetankichikchu, ñawpaqinpiapas amam qonqorakunchikichu, amam adorankichikchu, chaykunapaqqa amataqmi animalkunatapas kañapunkichikchu, ³⁶qamkunaqa ñoqa Tayta Diosllatam respetawankichik, qamkunataqa atiyneypiwani hatun castigokunawanmi Egipto nacionmanta horqomurqaykichik. Ñoqallata adorawaspamá ñoqallapaqtaq animalkunatapas kañapuwanichik. ³⁷Tukuy tiempoyá kasukuychik qellqaspa qosqay decretokunata, reglamentokunata, yachachikuykunata chaynataq kamachikuykunatapas, taytacha-mamachakunataqa amamá adorankichikchu. ³⁸Qamkunawan contrato rurasqaytaqa amam qonqarunkichikchu nitaqmi taytacha-mamachakunatapas adorankichikchu. ³⁹Yupaychasqaykichik ñoqa Tayta Diosllata respetawaptikichikqa enemigoykichikmantapas librasqaykichikmi —nispá.

⁴⁰Chaywanpas paykunaqa manam kasukurqakuchu, ñawpaq costumbrenkuman hinallam ruraraqku. ⁴¹Asiria nacion reypa pusachimusqan runakunaqa Tayta Diosta adorachkaspapas serviqkum kikinkupa taytacha-mamachankutapas. Churinkupas, willkankupas abuelonkupa rurasqanta hinallam ruraraqku kay libro qellqasqa kasqan tiempokama.

Juda nacionpi Rey Ezequiaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 29:1-2)

18 ¹Elapa churin Oseas kimsa watamanña Israel nacionpi gobiernach-kaptinmi Juda nacionpa reynin Acazpa churin Ezequias Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. ²Rey Ezequiasqa iskay chunka pichqayoq watanpim Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. Jerusalem llaqtapim gobiernarqa iskay chunka isqonniyoq wata. Paypa mamanan karqa Zacariaspa churin Abi sutiyoq warmim. ³Tayta Diospa qayllanpim allinta ruraraq ñawpa abuelon Davidpa tukuy rurasqankunata hinaraq. ⁴Moqokunapi capillakunata tuñichispanmi adorananku rumi pilarkunatapas pakirurqa, Asera sutiyoq mamachakunatapas chukururqam. Moisespa rurachisqan bronceamanta culebratam ñutuparurqa. Chay punchawkamam Nehustan sutiyoq chay culebraman Israelpa mirayninkuna inciensusota kañaqku.

⁵Israelpa yupaychasqan Tayta Diospim Ezequias confiakurqa, Juda nacionpi reykunamantaqa manam pipas Ezequias hinaqa karqachu paypa ñawpaqintapas nitaq qepantapas. ⁶Tayta Diosman confiakuykuspanmi paymanta mana rakikurqachu, payqa Moisesman Tayta Diospa qosqan kamachikuykunatam kasukurqa.

⁷Payta Tayta Dios yanapasqanraykum tukuy rurasqan allin lloqsiq. Asiria nacion reypa contranpi hoqarikuruspanmi manaña payta servirqachu. ⁸Filisteá runakunatapas enteron allpankupim vencerurqa Gaza llaqtakama, vencerurqaqa guardiakunapa qawanan torrekunamantam murallasqa llaqtakunakama.

Samaria llaqtata vencesqankumanta

⁹Rey Ezequias tawa watamanña gobiernachkaptinmi chaynataq Elapa churin Oseas qanchis watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Salmanasar Samaria llaqtapa contranpi hamuruspan llaqtapa muyuriqninpi tropankunawan churakururqa. ¹⁰Kimsa watamantañam vencerurqa. Rey Ezequias soqta watamanña gobiernachkaptinmi chaynataq Rey Oseaspas isqon watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Samaria llaqtata dueñoqachakururqa. ¹¹Asiria nacionpa reynin Salmanasarmi Israel runakunata presochasqata Asiria nacionman pusarqa, chaypiña yachanankupaqmi churarqa Halah llaqtapi, churarqataqmi Habor Mayupa patanpi kaq Gozan llaqtapipas chaynataq Media nacionpa llaqtankunapipas. ¹²Chaykunaqa pasakurqa yupaychasqanku Tayta Diospa nisqanta mana kasukusqankuraykum chaynataq contrato rurasqantapas mana cumplisqankuraykum. Tayta Diospa serviqnin Moisespa tukuy kama-chisqankunatam mana kasukurqakuchu hinaspa mana cumplirqakuchu.

Juda nacionpa contranpi Rey Senaquerib hamusqanmanta

(2 Cr 32:1-19, Is 36:1-22)

¹³Rey Ezequias chunka tawayoq watamanña gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Senaquerib Juda nacionpi llapa murallasqa llaqtakunapa contranpi hamururqa hinaspa vencerurqa. ¹⁴Juda nacionpa reynin Ezequiasmi Asiria nacionpa reyninta Laquis llaqtapi kachkaptin nichimurqa:

—Arí, ñoqariki pantaruykim ichaqa nacionniymantayá asurikuyña, tukuy mañawasqaykitam qosqayki —nispá.

Chaymi Asiria nacionpa reynin obligarqa Juda nacionpa reynin Ezequiasta isqon waranqa isqon pachaknin kilo qollqetawan isqon pachak isqon chunkan kilo qorita. ¹⁵Rey Ezequiasmá qoykurqa Tayta Diospa temlonpi chaynataq palacionpi waqaychasqanku qollqeta. ¹⁶Rey Ezequiasmi chaypunilla horqorachirqa Tayta Diospa templopa punkunkunapi qarachasqan qoritawan pilarkunapi qarachasqan qorita. Chaykunatam Asiria nacionpa reyninman qoykurqa.

¹⁷Chaymantam Asiria nacionpa reyninqa Laquis llaqtamanta Jerusalem llaqtaman kacharqa llapallan tropankunapa kamachiqninta, kacharqataqmi huk hatun kamachikuqtapas chaynataq peleanankupaq kamachikuq runatapas, achkallaña tropayotqam kacharqa Rey Ezequiaswan tupanankupaq. Jerusalem llaqtaman chayaruspankum sayarurqaku hanay law estanqueman hamuq yarqapa hichpanpi. Chay estanqueqa kachkan “Taqsqa Runapa Chakran” sutiyoq sitioman riq ñanpa hichpanpim. ¹⁸Rey Ezequiasta qayaptinkum llaqtamanta lloqsimurqa Hilciaspa churin reypa mayordomon Eliaquim, lloqsimurqataqmi secretario Sebnapas chaynataq Asafpa churin Joa sutiyoq runapas, payqa karqa reypa rurasqankunamanta qellqaqmi. ¹⁹Paykunatam Rey Ezequiasman nimunankupaq Asiria nacionpa tropankuna kamachiq nirqa:

—Asiria nacionpa ancha reqsisqa reyninmi nin: “¿Imaman hapipakuspaykitaq qamqa confiakuchkanki? ²⁰Qanmi nichkanki: ‘Ñoqapaqa kachkanmi consejaqniykunapas chaynataq guerrapaq valeroso soldadoykunapas’ nispá ichaqa yanqam chayqa. ¿Piman

confiakuspaykitaq contraypiqa hoqarikurunki? ²¹ ¿Pakisqa soqos tawna hina Egipto nacionpichum confiakuchkanki? Chay soqos tawnaqa tawnapakuqninpa makintapas pakipakuruspanmi uchkurun. Chay pakipasqa soqos hinallam Egipto nacionpa reynin Faraonqa paypi confiakuninkunapaqqa. ²² Ichapas niwankichikman: ‘Ñoqaykuqa yu-paychashayku Tayta Diospim confiakuniku’ nispa. ¿Manachum moqokunapi chay Diospa capillankunatawan altarninkunataqa lliwta Ezequias chinkarachirqa? Payqa Juda nacionpi kaqkunatawan Jerusalem llaqtapi kaqkunatam nichkan: ‘Kay Jerusalem llaqtapi kaq altarpapa ñawpaqllanpiñam adorankichik’ nispa. ²³ Kunanyá Asiria nacion reyniywan apustay hinaptinga ñoqapas qosqaykim iskay waranqa caballokunata, qosqaykiqa partekimanta sillakuqkunata qoptikim. ²⁴ Egipto nacionpa carretankunapiña hinaspa sillada tropankunapiña confiakuspapas ¿imaynataq atiwraq reyniypa serviqnin capitanninkunamanta eqoneq kaqllawanpas peleayta? ²⁵ Kay llaqtata tuñichiq hamunaypaqqa ¿manachum Tayta Dios kamachimuwarqa: ‘Chay nacionman rispayki tuñichimuy’ nispa?”

²⁶ Hinaptinga Hilciaspa churin Eliaquimñataq, Sebnapiwan hinaspa Joapiwan chay kamachiqta nirqaku:

—Ruegakuykikum, muralla hawanpi runakuna uyarichkapinga amayá rimapayawaykuchu Juda nacionniyoq runakunapa rimayninpiqa, Aram nacionniyoq runakunapa rimayninpiyá rimapayawaykuqa, kay serviqninkunataqa entiendesaqkum —nispa.

²⁷ Chay kamachikuqmi paykunata nirqa:

—Reyniyqa manam kachamuwarqa reynillaykichikman nitaq qamkunallaman willanaypaqchu, kachamuwarqaqa muralla hawanpi kaq runakunapaqwanmi, paykunapas uyarinankupunim, paykunaqa qamkunawan kuskam hatun ispayninkuta mikunqaku chaynataqmi yaku ispayninkutapas tomanqaku —nispa.

²⁸ Chaynata niruspanmi chay kamachikuq runaqa sayaykuspan Juda nacion runakunapa rimayninpi qaparisan nirqa:

—Asiria nacion ancha reqsisqa reypa kayna nisqantayá uyariychik ²⁹ “Rey Ezequiaswanqa amayá engañachikuychikchu, manam ñoqamantaqa librasunkichikmanchu. ³⁰ Tayta Diospi confiakunaykichiqaqmi Ezequiasqa nisunkichikman: ‘Cheqaptapunipas Tayta Diosqa librawasunchikmi, manam kay llaqtata Asiria nacionpa reyninmanqa qosqachu kanqa’ nispa. ³¹ Ezequiaspa chayna nisqantaqa amayá kasuychikchu, Asiria nacionpa reyninmi kaynata nin: ‘Ñoqawan contratota ruraspayá ñoqamanña humillakuychik. Chaynata ruraspaqa sapakamam uvas huertaykichikpi kaqkunatawan higos huertaykichikpi kaqkunata mikunkichik, sapakamataqmi posoykichikpi yakutapas tomankichik. ³² Kikiypuni hamuspaymi pusasqaykichik kay *yachashaykichik allpaman hina kawsaypapas, vinopapas kasqan allpaman, mikuypapas, uvas huertapapas kasqan allpaman, aceitunas sachapa chaynataq mielpapas kasqan allpaman, chaypi kawsaspaykichikqa manam wañunkichikchu. Ezequiastaqa amayá kasuychikchu, payqa llullakususpaykichikmi nisuchkankichik: Tayta Diosmi librawasunchik, nispa. ³³ Wakin nacionkunapa diosninkupas ¿mayqallanpas yaqachum nacionnin librayta atirqa Asiria nacionpa reyninmanta? ³⁴ ¿Maypimá kachkan Hamat llaqtapa diosninpas, Arfad llaqtapa diosninpas, Sefarvain llaqtapa diosninpas, Hena llaqtapa diosninpas chaynataq Iva llaqtapa diosninpas? ¿Chay dioskunaqa Samaria llaqtapa librayta atirqakuchu ñoqamanta? ³⁵ Chay nacionkunapa llapallan diosninkunamantaqa ¿mayqannintaq ñoqamanta nacionnin librayta atirqa? Chaynaqa amayá piensaychikchu Tayta Diospas Jerusalem llaqtata ñoqamanta librananta’ ” nispa.

³⁶ Uyariqnin runakunañataqmi upallalla kaspanku mana imatapas nirqakuchu. Reymi kamachirqa paykunata:

—Amam imatapas rimarinkichikchu —nispá.

³⁷Hinaptinmi Hilciaspa churin mayordomo Eliaquimñataq Sebna sutiyoq secretariopiwan hinaspa Asafpa churin Joapiwan pachankuta llikiparqaku hinaspa Rey Ezequiasman kutirispanku chay kamachikuqpa rimasqankunata willarqaku. Chay Joa sutiyoq runaqa karqa reypa rurasqankunamanta qellqaqmi.

Rey Senaqueribmanta Juda nacion librasqa kasqanmanta

(2 Cr 32:20-23. Is 37:1-38)

19 ¹Rey Ezequias chayta uyariruspanmi pachanta llikiparurqa hinaspa luto pachawan churakuruspan temploman yaykurqa. ²Chaymantam kacharqa luto pachawan pachasqata mayordomo Eliaquimta, secretario Sebna hinaspa yuyaq sacerdotekunata. Paykunatam kacharqa Diosmanta willakuq Isaiasman, Isaiasqa karqa Amozpa churinmi. ³Paymanmi Rey Ezequiaspa nisqanta kaynata nirqaku:

—Llakisqa, qaqchasqa, insultasqa kasqanchik punchawmi kunan punchawqa. Wachakunanpaq kachkaspan manaña kallpayoq warmi hinam kachkanchik. ⁴Icharaqpas yupaychasqanchik Tayta Dios uyarinman chay kamachikuqpa rimasqankunata. Paytam Asiria nacionpa reynin kachamurqa kawsaq Diosta insultananpaq, allinchá kanman chay uyarisqanmanta yupaychasqanchik Tayta Dios paytapas qaqchaptinqa. Chaynaqa Diostayá mañakuy wakin puchuqkunapa favorninpi —nispá.

⁵Rey Ezequiaspa serviqninkunamá Isaiaspata pasarqaku. ⁶Isaiasmi paykunata nirqa:

—Reynikichiktam Tayta Diospa nisqanta kaynata nimunkichik: “Asiria nacion reypa serviqninkunapa insultawasqantaqa amayá manchakuychu. ⁷Kunanmi Asiria nacionpa reyninta noticiawan umacharusaq hinaptinmi nacionninman kutinqa. Chaypiñam huk kaqinpa wañuchisqan kanqa” nispá.

⁸Chay tropakuna kamachiqmi uyarirurqa Asiria nacionpa reyninqa Laquis llaqtamanta asurikusqanta. Kutirispanmi reyta tarirurqa Libna llaqtapa contranpi peleachkaqta. ⁹Rey Senaqueribpa contranpi peleananpaq Cus nacionpa reynin Tirhaca hamusqanta yacharuspanmi chay Rey Senaqueribqa kaqllamanta comisionta kacharqa ¹⁰Juda nacionpa reynin Ezequiasman kaynata munankupaq:

Qampa confiakusqayki Diosnikis nisunki: “Asiria nacionpa reyninmanqa manam

Jerusalen llaqtapa qosqachu kanqa” nispá. Chay nisuusqaykiwanqa amayá

engañachikuychu. ¹¹Qamqa uyarirqankim Asiria nacion reykunapa llapallan

nacionkuna tuñichisqantaqa ¿chaychus qamñataq librakuwaq? ¹²Abueloykunapa

tuñichisqan Gozan llaqtataqa, Haran llaqtataqa, Resef llaqtataqa chaynataq

Telasar llaqtapi *yachaqa Eden casta runakunataqa ¿yachachum diosninku librarqa?

¹³¿Maypitaq kachkan Hamat llaqtapa reyninqa, Arfad llaqtapa reyninqa, Sefarvaim llaqtapa reyninqa, Hena llaqtapa reyninqa hinaspa Iva llaqtapa reyninqa?

¹⁴Comisionmanta Ezequias cartata chaskiruspanmi leeruspan Tayta Diospa templonman apaykurqa hinaspanmi Diospa qayllanpi kicharayachkaqta churaykurqa. ¹⁵Tayta Diospa qayllanpi mañakuspanmi nirqa:

—Querubin sutiyoq angelkunapa chawpinpi *yachaqa Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, kay pachapi llapallan nacionkunapi munaychakuq Diosqa qamllam kanki.

Qanmi ruraraqnki cielotapas hinaspa kay pachatapas. ¹⁶Dios Taytalláy, atiendey-kullawaspaykiyá uyariykullaway, ñawillaykikunata kichaykuspayá qawariykuy kay asuntota, uyariykuytaqyá qam Kawsaq Dios insultaq Rey Senaqueribpa rimasqankunatapas. ¹⁷Dios Taytalláy, cheqaptapunipas Asiria nacion reykunaga nacionkunatam allpantinta purmachirqa. ¹⁸Taytachankutapas ninamanmi wischuykurqaku chaykunaqa mana cheqap kasqankurayku, kullumanta otaq rumimanta runakunapa rurasqan kasqanraykum chaykunataqa chinkarachirqaku. ¹⁹Yupaychasqayku Dios Taytalláy, qamllatam ruegakullayki, qamlla Dios kasqaykita kay pachapi llapallan nacionkuna yachanankupaqyá Rey Senaqueribmanta salvaykullawayku —nispa.

²⁰Hinapinmi Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqanta Amozpa churin Isaiasqa Rey Ezequiasman kaynata nichimurqa:

—Asiria nacionpa reynin Senaqueribmanta mañakuwasqaykitaqa uyariykuykim. ²¹Chaymi Asiria nacion reyqa contranpi ñoqa Tayta Dios kaynata nini:

Yaw Rey Senaquerib,
Sion llaqtaqa doncella hinam
qamta despreciaspa burlakuchkan.
Jerusalen llaqtaqa warmi hinam
qepaykipi umanta aywichkan.

²²¿Pitataq insultaraqnki?

¿Pitataq ñakarqanki?

¿Pipa contranpitaq qaparirqanki?

¿Pitataq hatunchakuspa qawarqanki?

iIsrael nacion Chuya Diospa contranpim
chaykunataqa ruraraqnki!

²³Comisionkuna kachasqaykiwanmi

Señorta insultaraqnki

hinaspataqmi nirqanki:

“Nana-nanaq carretaykunawanmi
orqopa puntanman qespirqani.

Mana yaykuy atina Libano

Orqomanmi chayarqani.

Mana yaykuy atina qatakunamanmi rirqani.

Hatun cedro sachankunatam kuchurqani.

Sumaq cipres sachankunatam kuchurqani.

Karu-karu sitiokunamanmi chayarqani.

Huerta hina montekunamanmi chayarqani.

²⁴Huklaw nacionpiraq pozokunatapas

toqospaymi yakunta upyarqani” nispa.

“Sarupaspaymi Egipto nacion yaraqakunatapas
chakichirqani” nispa.

²⁵¿Manachum haykapipas uyarirqanki

ñawpaqmantaraq ñoqa Tayta Diospa rurasqayta?

¿wiñaymantaraq ñoqa Tayta Diospa tanteasqayta?

Kunanqa ruraruniñamiki.

Chaymi murallasqa llaqtakunata tuñichichkanki.

- Montorayaq rumikunata hinallañam rurachkanki.
- ²⁶ Chaypi *yachaq runakunaqa
pisi kallpayoqllañam rikurirunku.
Hukmanyasqallañam karunku.
Penqachisqallañam karunku.
Campopi qorakuna hinallañam karunku.
Chakrapi yuyukuna hinallañam karunku.
Wasi hawanpi wiñaq qewakuna hinam karunku.
Chay qewakunam manaraq poqochkaspachakirunku,
chaynam paykunapas chinkarunku.
- ²⁷ Yachanim tukuy ima rurasqaykitapas
chaynataq mayman risqaykitapas
chaynataq contraypi piñakusqaykitapas.
- ²⁸ Uyarinim ñoqapa contraypi piñakusqaykita.
Uyarinim orgulloso kaynikiwan rimasqaykita
chayraykum anzueloyta senqaykiman churasaq,
chayraykum bridaytapas simikiman churasaq,
Kutirichisqaykim hamusqayki ñanninta.
- ²⁹ Isaiasmi Rey Ezequiasman nirqa:
Kaymi qampaq señal kanqa,
kunan watam chakrapi
kikinmanta wiñaqta mikunkichik.
Hamuq watapiñataqmi
mana yapusqa allpamanta
wiñaqta mikunkichik.
Kimsa kaq watapiñataqmi tarpuspa cosechankichik.
Uvastapas plantaspam rurunta mikunkichik.
- ³⁰ Juda castamanta puchuqkunam tarpusqa muhu hina kanqaku.
Sapichakuspankum allin planta hina rurunqaku.
- ³¹ Puchuqkunam Jerusalen llaqtamanta miranqaku.
Lluptiqkunapas Sion Moqomantam miranqaku.
Llapallan Kamachiq Tayta Diosmi chaynata ruranqa.
Anchata kuyasqanraykum chaynata ruranqa.
- ³² Asiria nacion reymantam Tayta Dios nin:

“Kay llaqtamanqa manam yaykumunqachu.
Flechankunataqa manam flechanqachu.
Harkachikunan armatapas manam hapinqachu.
Allpatapas murallapa qepanmanqa manam montochinqachu.”
- ³³ Hamusqan ñannillantam kutikunqa.
Manam yaykumunqachu kay llaqtamanqa.
Ñoqa Tayta Diosmi nini chaynataqa.
- ³⁴ Ñoqam kay llaqtata amparaspay salvasaq.
Kikiyraykum chaynataqa rurasaq.
Serviqniy Davidraykum rurasaq.”

³⁵Nisqanpi hinam chay tutalla Tayta Diospa angelnin lloqsiramuspan Asiria soldadokunapa campamentonpi wañurachirqa pachak pusaq chunkan pichqayoq waranqa runakunata. Achikyaruptinñataqmi wañusqaña llapallanku kachkasqaku. ³⁶Hinaptinmi Asiria nacionpa reynin Senaqueribqa puchuq tropankunawan Ninive llaqtanman kutikuspan chaypi *yacharqa. ³⁷Huk punchawmi chaypiña kachkaspan Nisroc taytachanta templopi adorachkarqa hinaptinmi churin Adramelecwan churin Sarezzer espadawan payta wañurachirqaku hinaspam Ararat lawman lluptikurqaku. Rey Senaqueribpa rantinpim Esarhadon sutiyoq churinña gobernarqa.

Rey Ezequiaspa onqosqanmanta

(2 Cr 32:24-26. Is 38:1-8)

20 ¹Chay punchawkunapim Rey Ezequias onqorurqa wañuy patanpiña kanankama. Amozpa churin Diosmanta willakuq Isaias watukuqnin rispanmi payta nirqa:

—Yaw Ezequias, Tayta Diosmi nisunki: “Qamqa wañukunkiñam, chaynaqa imaykikunatapas allichakuyñayá” nispa.

²Chaymi Ezequiasqa perqa lawman uyanta muyurirachispa Tayta Diosta mañakurqa:

³—Dios Taytalláy, ruegakuykim qayllaykipi cheqap sonqowan kawsasqayta hinaspa qampa munasqaykiman hina rurasqaytapas yuyarinaykipaq —nispa.

Chaynata niruspanmi Ezequiasqa llumpayllataña waqarqa.

⁴Chay palaciopi kaq patiota manaraq Isaias pasaruchkaptinmi Tayta Dios payta niykurqa:

⁵—Runaykuna kamachiq Ezequiasman kutirispayá nimuy kaynata: “Abueloyki Davidpa yupaychasqan Tayta Diosmi nin: ‘Uyariykuykim mañakuwasqaykita, rikurqaykitaqmi waqasqaykitapas, sanoyarachiptymi kimsa punchawmanta temploymanki. ⁶Wataykikunamanmi yapasaq chunka pichqayoq watataraq, qamtapas hinaspa kay Jerusalem llaqtatapas Asiria nacionpa reyninmantam librasaq. Kikiyraykum chaynataq serviqnay Davidraykum kay Jerusalem llaqtataqa waqaychasaq’ nispa.”

⁷Chaynata niruspanmi Isaias kamachirqa:

—Llapisqa higosta apamuychik —nispa.

Aparamuptinkum Ezequiaspa chupunman laqarurqaku hinaptinmi chaywan sanoyarurqa. ⁸Chaymi Rey Ezequias tapurqa Isaiasta:

—¿Imataq señal kanqa Tayta Dios sanoyaykachiwaptin kimsa punchawmanta templomanpas rinaypaqqa? —nispa.

⁹Isaiasmi nirqa:

—Tayta Diospa nisuusqayki cumplikunanta yachanaykipaqmi señalta hina qosunaykipaq kayta nisunki: “¿Chunka gradasta inti ñawparunantachu munanki? ¿Icha chunka gradasta inti kutirirunantachu munanki? ¿Mayqantataq munanki?” nispa.

¹⁰Chaymi Ezequiasñataq nirqa:

—Facilqa kanman intipa llantuynin chunka gradasta ñawparuyninmi. Munaymanqa chunka gradasta llantuy kutirirunantam —nispa.

¹¹Chayna kananpaqmi Diosmanta willakuq Isaias mañakurqa. Llantuyta Tayta Dios kutirirachirqa Acazpa gradasinpi chunka gradasta.

Babilonia nacionmanta hamuqkunata Rey Ezequias chaskisqanmanta

(2 Cr 32:27-31. Is 39:1-8)

¹²Chay tiempopim Babilonia nacionpa reynin Berodac-baladan otaq Baladanpa churin apachimurqa Rey Ezequiasman cartakunatawan regalota, chaykunataqa apachimurqa onqorusqanta yacharuspanmi. ¹³Comisionpa nisqanta Ezequias uyariykuspanmi paykunaman qawachirqa palacionpi llapa imanta: qori-qollqeta, especeriakunata, miski asnaq aceteta, armakuna waqaychananta, qawachirqataqmi wasinpi tukuy imakuna waqaychasqantapas. Mana imatapas pakaykuspanmi paykunaman qawachirqa palacionpi kaqkunata chaynataq gobiernasqan nacionpi tukuy kapuqninkunatapas.

¹⁴Hinaptinmi Diosmanta willakuq Isaias Rey Ezequiasman hamuspan tapurqa:

—Chay runakunaqa ¿imaninkutaq? ¿Maylawmantataqsi hamunku? —nispa.

Chaymi Rey Ezequiasñataq nirqa:

—Paykunaqa hamurqaku karu-karu Babilonia nacionmantaraqmi —nispa.

¹⁵Nirqataqmi Isaias:

—¿Imakunataq palacioykipiqa rikurqaku? —nispa.

Hinaptinmi Ezequiasñataq nirqa:

—Palacioypim tukuy imayta qawarqaku, waqaychana wasipi imaykunatapas mana pakaspaymi paykunaman qawachirqani —nispa.

¹⁶Chaymi Isaias nirqa Rey Ezequiasta:

—Uyariy Tayta Diospa nisqanta: ¹⁷Hamuchkanmi tiempo palacioykipi llapa imaykikunatawan, abueloykikunapa kunankama tukuy huñusqanta mana puchuykuspa Babilonia nacionman apanankupaq. ¹⁸Miraynikikunatam pusanqaku Babilonia nacion reypa palacionpi servikuqkuna kanankupaq.

¹⁹Chaymi Rey Ezequias nirqa Isaiasta:

—Tayta Diospa nisqanmanta willawasqaykiqa allinpunim, kawsanaykamaqa luegochiki hawkalla hinaspa allinlla kawsasaq —nispa.

Rey Ezequiaspa wañukusqanmanta

(2 Cr 32:32-33)

²⁰Rey Ezequiaspa wakin rurasqankunaqa, mana manchakuspa rurasqankunaqa chaynataq yarqatawan estanqueta rurachispan llaqtaman yaku pusaykusqanqa Juda nacionpi reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropi qellqasqam kachkan. ²¹Ezequias abuelonkuna hina wañukuptinmi paypa rantinpiqa gobiernarqa churin Manasesña.

Juda nacionpi Rey Manasespa gobiernasqanmanta

(2 Cr 33:1-20)

21 ¹Chunka iskayniyoq watanpim Manasesqa gobiernayta qallaykurqa, Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pichqa chunka pichqayoq wata, paypa mamanqa karqa Hepsiba sutiyoq warmim. ²Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan runakunapa millakuypaq rurasqankunatam rurarqa. ³Taytan Ezequiaspa tuñichisqan moqokunapi capillakunatam kaqllamanta hatarichirqa hinaspa Baal sutiyoq taytachapaqña altarkunata rurarqa. Israel nacionpa reynin Acab hinam rurarqa Asera sutiyoq mamachakunatapas. Cielokunapi llapallan lucerokunaman qonqorakuspanmi chaykunata adorarqa. ⁴“Ñoqam sutiya Jerusalem llaqtapi churasaq” nispa Tayta Dios nichkaptinpas Manasesqa Tayta

Diospa templonpim altarkunata hatarirachirqa. ⁵Templopa iskaynin pationkunapipas cielokunapi kaq llapa lucerokunata adoranpanpaqmi altarkunata rurachirqa.

⁶Churintapas taytachapaqraqmi kañapurqa. Musyaqkunaman, brujokunaman qokuruspanmi espiristakunatawan espiritu qayaqkunata tapukurqa, chay achka mana allinkunata Tayta Diospa qayllanpi ruraspanmi payta piñachirqa. ⁷Asera sutiyoq mamacha rurachisqantam churarurqa Tayta Diospa templonman. Chay templomantam Davidmanwan churin Salomonman Tayta Dios kaynata nirqa:

—Israel llapallan ayllukunamanta akllasqay Jerusalem llaqtapim hinaspa tem-plopim sutiya wiñaypaq churasaq. ⁸Chaynataqa rurasaq tukuy kamachisqayta kasukuspanku serviqniy Moiseswan willachisqay yachachikuykunaman hina kawsaptinkum, abuelonkuman qosqay allpamantam Israel casta runakunataqa manaña maylawmanpas yanqaqa purichisqaqchu —nispa.

⁹Ichaqa manamá paykunata kasukurqaqachu. Rey Manasesqa paykunataqa astawanraqmi pantachirqa, Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa chinkachisqan runakunamantapas astawanraqmi mana allinkunata rurachirqa.

¹⁰Chayraykum Tayta Dios paymanta willakuq serviqninwan nichirqa:

¹¹—Ñawpaq Amor casta runakunapa millakuypaq rurasqankumantapas aswan mana allinkunataraq Juda nacionpa reynin Manases rurasqanraykum chaynataq Juda nacion runakunatapas rurasqan taytachakunawan huchallichisqanraykum ¹²Israelpa yupaychasqan Tayta Dios nin: “Kunanmi apachimusaq Jerusalem llaqtamanwan Juda nacionpi yachaqkunaman hatunnin kaq castigota, chayna castigomanta uyariqkunataq muspaypi hinaraqmi rikurirunqaku. ¹³Samaria llaqtatapas chaynataq Acabpa mirayninkunatapas castigasqayta hinam Jerusalem llaqtataqa castigasaq, mayllasqa platota pakchakhaq hinam Jerusalem llaqtatapas mayllarusaq. ¹⁴Wakin runaykunatapas qarqoruspaymi enemigonkunaman qoykusaq hinaptinmi llapa enemigonkunapa qechusqan hinasqa suwasqan kanqaku.

¹⁵Paykunam qayllaypi mana allinkunata ruraspanku Egipto nacionmanta abuelonkupa lloqsimusqanku punchawkunamantaraq kunankama rabiachiwanku” nispa.

¹⁶Chaymantapas Rey Manasesqa Jerusalem llaqtapim cantonmanta cantonkama mana huchayoy runakunata achkallataña wañurachirqa, chaynataraqmi rurarqa huchallikusqanwan Juda nacionpi runakunata huchallichichkaspanpas chaynapi Tayta Diospa qayllanpi mana allinkunata ruranankupa. ¹⁷Rey Manasespa wakin rurasqankunaqa chaynataq huchallikusqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹⁸Abuelonkuna hina Rey Manases wañukuptinmi palacionpi kaq huertapi otaq Uza sutiyoq runapa huer-tanpi pamparurqaku. Paypa rantinpim churin Amonña gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Amonpa gobiernasqanmanta

(2 Cr 33:21-25)

¹⁹Rey Amonqa iskay chunka iskayniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusa-len llaqtapim gobiernarqa iskay wata. Paypa mamanmi karqa Mesulemet sutiyoq warmi. Chay mamanqa karqa Jotba llaqtayoy Haruzpa churinmi. ²⁰Taytan Manases hinam Rey Amonpas mana allinkunata rurarqa Tayta Diospa qayllanpi. ²¹Taytanpa tukuy mana allin kawsasqanman hinam paypas kawsarqa. Taytanpa adorasqan taytachakunatam paypas adorarqa hinasqam chaykunapa ñawpaqinpi qonqorakurqa. ²²Abuelonkunapa yupay-chasqan Tayta Diosta saqeruspanmi paypa munasqanman hinaqa manaña kawsarqachu.

²³Rey Amonpa serviqninkunam paypa contranpi hoqarikuruspa hina palacio-llanpi wañurachirqaku. ²⁴Aswanqa llaqta runakunam Rey Amonpa contranpi hoqariruiq llapallan runakunata wañurachirqaku hinaspa churin Josiasña rantinpi gobiernanapaq churarurqaku.

²⁵Amonpa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁶Rey Amontam pamparurqaku Uza sutiyoq runapa huertanpi kaq kikinpa sepulturanpi. Paypa rantinpi churin Josiasña gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Josiaspa gobiernasqamanta

(2 Cr 34:1-2)

22 ¹Rey Josiasqa pusaq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalen llaq-tapim gobiernarqa kimsa chunka hukniyoq wata. Paypa mamanmi karqa Jedida sutiyoq warmi. Chay mamanqa karqa Boscat llaqtayoq Adaiapa churinmi. ²Rey Josiasqa Tayta Diospa qayllanpi tukuy allinkunata ruraspanmi ñawpaq abuelon Davidpa kawsasqanman hinaraq mana pantaspa kawsarqa.

Diospa yachachikuynin libro tarisqankumanta

(2 Cr 34:8-33)

³Chunka pusaqniyoq watananña Rey Josias gobiernachkaspanmi Mesulampa willkan otaq Azaliaspa churin secretario Safanta Josias kacharqa Tayta Diospa templo man kaynata nispan:

⁴—Sacerdotekunapa jefen Hilciaspatam rinki kayna nisqayta nimunaykipaq: “Templo man runakunapa apamusqan qollqetayá otaq punkukunawan cuentallikuq runakunapa huñusqan qollqetayá huñuchiy ⁵hinaspayá templo allichachiqkunaman qoykuy llamkaqkunaman paganankupaq. ⁶Paganqakumá carpinterokunaman, albañilkunaman hinaspa rumi labraqkunaman. Chay qollqewantaqyá rantichunku qerukunatapas chaynataq labrasqa rumikunatapas, chaykunawanyaq templota allichachunku. ⁷Llamkachiqkuna gastananpaq qollqe qosqankumantaq amam cuentata mañanqakuchu, paykunaqariki confianza runakunam” nispa.

⁸Secretario Safan chayaruptinmi sacerdote Hilcias payta nirqa:

—Templopim tariruni Diospa yachachikuynin librota —nispa.

Chay librota Safanman Hilcias haywaykuptinmi pay leerqa. ⁹Secretario Safanña taqmi reyman kutiruspan nirqa:

—Serviqnikikunaqa templopi huñusqanku qollqetaqa ñam qoykamunkuña templo allichachiqkunaman —nispa.

¹⁰Chaymantam reyman niykurqa:

—Sacerdote Hilciasmi kay librota qoykuwan —nispa.

Reypa qayllanpim chay librota leerqa. ¹¹Yachachikuy libropi leesqanta uyariykuspanmi reyqa pachankunata llikiparqa. ¹²Hinaspa sacerdote Hilciasta, Safanpa churin Ahicamta, Micaiaspas churin Acborta, secretario Safanta hinaspa serviqnin Asaiasta kamachirqa:

¹³—Tayta Diosta tapumuychik kay tarisqaykichik libropi imam willakusqanmanta. Tapumuychiktaqyá ñoqapaqpas chaynataq Juda nacionpi *yachaq lliw runakunapaqpas Tayta Diospa imam nisqanta. Kay libroman hina abuelonchikkuna mana kasukusqanraykum Tayta Diospa piñakuyninqa contranchikpi mancharikuyllapaqña kachkan —nispa.

¹⁴Hinaptinmi sacerdote Hilciasñataq, Ahicampiwan, Acborpiwan, Safanpiwan hinaspa Asaiaspiwan rirqaku Diosmanta willakuq Hulda sutiyoq warmita tapukamunan-

kupaq. Payqa karqa Salumpa warminmi. Chay qosan Salumqa karqa Ticvapa churinmi. Ticvañataqmi karqa Harhaspa churin. Harhasmi karqa templopi pachakunawan cuentallikuq. Huldaqa Jerusalem llaqtapim *yacharqa Mosoq Barriopi. Chay runakuna chayaruspankumá paywan parlarqaku. ¹⁵⁻¹⁶Chaymi Huldañataq paykunata nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqantam kachamusuqnikichik runaman kaynata ninkichik: “Juda nacion reypa leesqanman hinam kay llaqtapa contranpipas chaynataq kaypi *yachaq runakunapa contranpipas apachimusaq chay libropi nisqay castigokunata. ¹⁷Noqata saqeruwaspankum huk rikchaq taytachakunamanña inciensota kañarqaku chaykuna rurasqankuwan rabiachiwanankupaq. Chayraykum piñakuyniyqa nina hina kay sitiopa contranpi rugarispan mana taniqachu. ¹⁸Chaynaqa Israelpa yupaychasqan ñoqa Tayta Diosta tapuwanaykichikpaq kachamusuqnikichik Juda nacionpa reynintam kaynata nimunkichik: Libropi kaqkunatam qamqa uyariykurqanki. ¹⁹Kay llaqtapas chaynataq runankunapas mancharikuypaq ñakasqa kanankupaq contranpi rimasqaykunatam uyariykurqanki. Sonqoykipi llakirikuspam ñoqapa qayllaypi humilla-kurqanki, pachaykikunatapas qayllaypi llikispam waqarqanki, chaykunataqa ñoqapas yachanim. ²⁰Chayraykum abueloykikuna hina wañukuspa hawka tiempollapi pampakunki. Kay llaqtapa contranpi castigo apachimusqaytaqa manam rikunkichu” nispa. Kutirispankum chaynata reyman willamurqaku.

Diospa contratonta kasukunankupaq huktawan prometekusqankumanta

23 ¹Rey Josiasmi huñurachimurqa Juda nacionpi chaynataq Jerusalem llaqtapi llapallan ancianokunata. ²Reymi Tayta Diospa templonman rirqa Juda nacionniyoq taksapas-hatunpas llapallan runakunapiwan, Jerusalem llaqtapi llapallan *yachaqkunapiwan, sacerdotekunapiwan hinaspa Diosmanta willakuqkunapiwan. Llapallanku uyarichkaptinmi templopi tarisqanku contrato librota rey leerqa. ³Reymi pilarpa waqtanpi sayaykuspan Tayta Diospa qayllanpi contratota rurarqa. Chayman hinam prometekurqa Tayta Diosta qatinanpaq, prometekurqataqmi kamachisqankunatapas, Chunkantin Kamachikuyninkunatapas, decretonkunatapas tukuy sonqonwan hinaspa tukuy vidanwan kasukunanpaq, prometekurqataqmi chay libropi Dioswan contrato rurasqan palabrakunata cumplananpaqpas. Chaypi kaq llapallan runakunapas reypa contrato rurasqantam chaskirqaku.

Taytachakunata Rey Josias ñutusqanmanta

(2 Cr 34:3-7)

⁴Chaymantam rey kamachirqa sacerdotekunapa jefen Hilciasta, wakin sacerdotekunata hinaspa punkukunawan cuentallikuqkunata temploman yaykuspanku Baalta, Aserata hinaspa cielopi llapallan lucerokunata servinankupaq kaqkunata horqomonankupaq. Jerusalem llaqtamanta horqoramuptinkum Cedron nisqanku chunniq pampapi kañachirqa, uchpantapas Betel llaqtakamam aparachirqa. ⁵Juda nacionpa llaqtankunapi chaynataq Jerusalem llaqtapa muyuriqnin moqokunapa capillankunapi incienso kañanankupaq Juda nacion reykunapa churasqan sacerdotekunatam qarqorurqa. Qarqorurqataqmi Baalman, intiman, killaman, figuraman rikchakuq lucerokunaman hinaspa cielopi llapallan lucerokunaman incienso kañanankupaq churasqanku sacerdotekunatapas. ⁶Tayta Diospa templonpi kaq Asera sutiyoq mamachatapas Jerusalem llaqtamanta hawaman horqorachispanmi Cedron sutiyoq wayqoman wischurachirqa, chaypim kañanurqaku uchpayanankama. Uchpantañataqmi wakchakunapa sepulturanman maqchisarurqaku.

⁷Tuñichirqataqmi templopa pationpi mariconkunapa cuartonkunatapas chay cuartokunapim warmikunapas Asera sutiyoq mamachapaq pachakunata awačku.

⁸Juda nacion llaqtakunapi llapallan sacerdotekunata huñurachimuspanmi, chay sacerdotekunapa incienso kañananku moqokunapi capillakunatapas millakuypaqta rurarqa. Chaynataqa rurarqa Geba llaqtamanta Beerseba llaqtakamam. Tuñichirqataqmi llaqtapa gobernadorin Josueypa punkunpi capillakunatapas. Chay punkuqa karqa llaqtapa zaguan punkunpa *ichoq lawninpim. ⁹Moqokunapi incienso kañaq sacerdotekunaqa manam seqačkuchu Jerusalem llaqtapi kaq Tayta Diospa altarninmanqa. Chaywanpas sacerdotemasinkunawan kuskam mana qonchuyoq tantata mikučku.

¹⁰“Ben-Hinom” sutiyoq wayqopi churinku kañananku Tofet sutiyoq sitiopapas millakuypaqtam rurarurqa chaynapi manaña pipas churinta Moloc sutiyoq taytachaman kañanapaq. ¹¹Juda nacion reykunapa intiman qosqanku caballokunatapas chinkarachirgam. Chay caballokunaqa karqa rey serviq Natan-melecpa cuertonpa hichpan punkupim otaq templopa pationpim. Kañarurqataqmi intita adoranankupaq carretakunatapas. ¹²Rey Josiasqa tuñirachirqataqmi Acazpa wasinpa qatanpi kaq altarkunatapas, chaykunataqa Juda nacionpa reyninkunam hatarichirqa. Tuñichirqataqmi templopa iskaynin pationkunapi Rey Manasespa hatarichisqan altarkunatapas. Chaypi ñutuparuspanmi allpantapas Cedron sutiyoq wayqoman wischurachimurqa.

¹³Jerusalem llaqtapa chimpan moqokunapi otaq Olivos Moqopa surlawninpi capillakunatapas reyqa millakuypaqtam rurarurqa. Chaykunatam Israel nacionpa reynin Salomon hatarichirqa Sidon llaqta runakunapa Astarte sutiyoq cheqnipay mamachankupaq, hatarichirqataqmi Moab casta runakunapa Quemos sutiyoq cheqnipay taytachankupaqpas chaynataq Amonpa mirayninkunapa Milcom sutiyoq millakuypaq taytachankupaqpas. ¹⁴Ñutuparurqam adorananku rumi pilarkunatapas, kuchuparurqataqmi Asera sutiyoq mamachakunatapas, chaykuna horqosqanku sitiomanpas runakunapa tullunkunawanmi huntarachirqa. ¹⁵Tuñichirqataqmi Betel llaqtapa moqonpi altartapas chaynataq Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroampa hatarichisqan moqopi capillatapas, chaykunataqa kañarurqa uchpayanankamam. Asera sutiyoq mamachatapas hina paytaqmi kañarurqa.

¹⁶Chay sitiopi Rey Josias qawarispanmi rikururqa waqtakunapi sepulturakunata chaymi runakunata kachaspan tullukunata horqorachimurqa hinaspan altarkunapa hawanpi kañarurqa millakuypaqña kananpaq, chaynapim Tayta Diospa nisqan cumplikurqa runanwan willachisqanpi hina. ¹⁷Rey Josiasmi tapukurqa:

—¿Pipa sepulturantataq wakpiqa qawachkani? —nispá.

Llaqta runakunañataqmi nirqa:

—Wakqa Juda nacionmanta hamuq Diospa runanpa sepulturanmi. Kay Betel llaqtapa altarninpi kunan rurasqaykikunatam payqa rimarqaña —nispá.

¹⁸Rey Josiasmi nirqa:

—Amayá pipas paypa tullunkunataqa kuyuchichunchu —nispá.

Chaynapim paypa tullunkunawan Samaria llaqtamanta hamuq Diosmanta willakuqa tullunkunapas hinalla karqa.

¹⁹Tayta Diosta piñachinankupaq Israel nacion reykunapa Samaria llaqtakunapa muyuriqnin moqokunapi hatarichisqan capillakunatapas, Betel llaqtapi rurasqanta hinam Rey Josiasqa lliwta chinkarachirqa. ²⁰Moqo capillakunapi kaq llapallan sacerdotenkunatapas hina chay altarkunapa hawallanpim wañurachirqa, chaypitaqmi kañarurqa runakunapa tullunkunatapas hinaspan Jerusalem llaqtaman kutikurqa.

Pascua Fiestata Rey Josias rurasqanmanta

(2 Cr 35:1-19)

²¹ Rey Josiasmi llapallan runakunata kamachispan nirqa:

—Kay contrato libropi qellqasqaman hinayá yupaychasqanchik Tayta Diospaq Pascua Fiestata ruraychik —nispa.

²² Pascua Fiestataqa manañam rurarqakuñachu Israel nacionta jefekuna gobiernasqan watamantaraq, manataqmi rurarqakuchu Israel nacion reykunapa tiemponpipas nitaq Juda nacion reykunapa tiemponpipas. ²³ Chunka pusaqniyoq watamanña Rey Josias gobiernachkaptinmi Jerusalem llaqtapi Pascua Fiestata rurarqaku.

Juda nacionpa contranpi hinallaraq Tayta Diospa piñakusqanmanta

²⁴ Rey Josiasqa chinkarachirqataqmi espiritistakunatapas, espiritu qayaqkunatapas, wasi taytacha-mamachakunatapas chaynataq wakin taytacha-mamachakunatapas. Chinkarachirqataqmi Juda nacionpi chaynataq Jerusalem llaqtapi adoranankupa llapa cheqniypay qawasqankutapas. Chaykunataqa rurarqa templopi sacerdote Hilciaspa tarisqan libropi Diospa yachachikuyninta cumplinanpaqmi. ²⁵ Manam huk reypas karqachu Tayta Diosman kutirikuq Rey Josias hinaqa, payqa tukuy sonqonwanmi, tukuy vidanwanmi hinaspa tukuy kallpanwanmi Moisespa qellqasqan llapa yachachikuykunaman hina kawsarqa. Pay hinaqa manamá huk reypas karqachu paypa ñawpaqnintapas nitaq paypa qepantapas.

²⁶ Chaywanpas Manasespa tukuy rabiachisqanraykum Tayta Diospa piñakuy-ninqa karqa ratarichkaq nina hina chaymi Juda nacionpa contranpi piñakuy-ninqa hinalla karqa. ²⁷ Chayraykum Tayta Diosqa nirqa:

—Israel nacion wischusqayta hinam Juda naciontapas qayllaymanta wischusaq. Kay akllasqay Jerusalem llaqtatapas qepanchakurusaqñam, qepanchakurusaqtaqmi “Sutiytam chaypi churasaq” nisqay templotapas —nispa.

Rey Josiaspa wañukusqanmanta

(2 Cr 35:20-27)

²⁸ Josiaspa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁹ Chay tiempopim Egipto nacionpa reynin Faraon Neco rirqa Eufrates Mayukama chaynapi Asiria nacionpa reyninta yanapananpaq. Rey Josiasñataqmi Rey Necoapa contranpi rirqa, ichaqa Rey Necoami Meguido llaqta lawpi Rey Josiasta rikuruspan wañurachirqa. ³⁰ Hinaptinmi runakuna carretaman wañusqataña churkuruspanku Meguido llaqtamanta Jerusalem llaqtaman aparqaku hinaspa kikinpa sepulturanpi pamparurqaku. Llaqta runakunañataqmi Josiaspa churin Joacazta pusaramuspanku aceitewan umaman tallispa taytanpa rantinpi rey kananpaq churarurqaku.

Juda nacionpi Joacazpa gobiernasqanmanta

(2 Cr 36:1-4)

³¹ Rey Joacazqa iskay chunka kimsayyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Kimsa killallam gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. Mamanmi karqa Libna llaqtayyoq Jeremiaspa churin Hamutal. ³² Chay Rey Joacazpas Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa abuelonkunapa rurasqankunata hina. ³³ Chay Rey Joacaz Jerusalem llaqtapi mana gobiernananpaqmi payta Faraon Neco cadenawan presocharurqa Hamat nacionpi kaq

Ribla llaqtapi. Juda nacionniyoq runakunatapas multarurqam kimsa waranqa kimsa pachaknin kilo qollqewan hinaspa kimsa chunka kimsayoc kilo qoriwan. ³⁴Faraon Necaopa gobiernananpaqmi churarqa Eliaquim sutiyoq Rey Josiaspa huknin churintaña chaynapa taytanpa rantinpi gobiernananpaq. Chay Rey Eliaquimpa sutintam tikrarurqa Joacinmanña. Joacazta Egipto nacionman pusuaptinmi chaypiña wañukurqa.

³⁵Rey Joacinmi Faraonman pagarqa qori-qollqeta. Ichaqa Faraon Necaopa kamachisqanta hina payman qonanpaqmi Juda nacionniyoq runakunata kama-chirqa kapuqniyoq kasqankuman hina contribucionta qonankupaq.

Juda nacionpi Rey Joacim gobiernasqanmanta

(2 Cr 36:5-8)

³⁶Rey Joacimqa iskay chunka pichqayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa, chunka hukniyoq watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamanmi karqa Zebuda sutiyoq warmi, chay mamanqa karqa Ruma llaqtayoq Pedaiaspa churinmi. ³⁷Rey Joacimqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa abuelonkunapa rurasqanman hina.

24 ¹Rey Joacimpa tiempopim Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor hamurqa Juda nacionpa contranpi peleananpaq. Venceruptinmi Joacim servirqa kimsa wata, ichaqa Nabucodonosorpa contranpi tantearuspanmi hoqarikururqa.

²Aswanqa Tayta Diosmi kachamurqa Joacimpa contranpi Caldea law tropakunata, Aram law tropakunata, Moab casta tropakunata hinaspa Amon casta tropakunata. Paykunatam Tayta Dios kachamurqa willakuq serviqninkunawan nisqanpi hina Juda nacionta chinkachinanpaq. ³Cheqaptapunipas Manasespa huchankunamantawan tukuy mana allin rurasqankunamantam chay castigokunaqa hamurqa Juda nacionman. Tayta Diosmi qayllanmanta chinkarachinanpaq chaynata kamachikurqa. ⁴Chay castigoqa hamurqa Jerusalem llaqtapipas mana huchayoq runakunata achkallataña Manases wañurachisqanraykum, chayraykum Tayta Diosqa mana pampachayta munarqachu.

⁵Rey Joacimpa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁶Abuelonkuna hina Joacim wañukuptinmi paypa rantinpiqa churin Joaquinña gobiernarqa.

⁷Egipto nacion reyqa manañam haykapipas llaqtanmantaqa lloqsirqañachu, llaqa allpankunatam Egipto Mayumantapuni Eufrates Mayukama Babilonia nacionpa reynin dueño chakururqa.

Rey Joaquinwan ancianokuna Babilonia nacionman preso risqankumanta

(2 Cr 36:9-10)

⁸Rey Joaquinqa chunka pusaqniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Kimsa ki-llallam gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. Paypa mamanmi karqa Nehusta sutiyoq warmi. Chay mamanqa karqa Jerusalem llaqtayoq Elnatanpa churinmi. ⁹Chay Rey Joaquinqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa taytanpa rurasqankunaman hina.

¹⁰Chay tiempopim Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosorqa capitanninkuna hamurqaku Jerusalem llaqtapa contranpi hinaspa atacanankupaq llaqtapa muyuriqninpi churakururqaku. ¹¹Llaqtata capitanninkuna muyuruptinkuña kikin Nabucodonosor hamururqa. ¹²Hinaptinmi Juda nacionpa reynin Joaquinqa mamanpiwan, serviqninkunapiwan, kamachikuqkunapiwan hinaspa palacionpi serviqkunapiwan Babilonia nacionpa reyninman qokurqaku, Nabucodonosorqa presocharurqa pusaq watamanña Babilonia nacionpi gobiernachkaspanmi.

¹³Rey Nabucodonosormi templopa lliw tesoronkunatawan Rey Joaquinpa palacionpi tesorokunata horqorurqa. Israel nacionpa reynin Salomonmi rurachirqa qorimanta serviciokunata templopaq, chaykunatapas lliwtam Nabucodonosorqa ñutuparurqa. Chaykunataqa rurarqa Tayta Diospa nisqanman hinam. ¹⁴Jerusalen llaqtapi yachaqkunatam llapallanta presochasqata pusarqa. Pusarqamá llapallan capitankunatapas, llapallan soldadokunatapas, tukuy oficio yachaq llapallan runakunatapas chaynataq herrerokunatapas. Lliwmi karqaku chunka waranqa runakuna. Puchurqakuqa llaqtakunapi wakchakunallañam.

¹⁵Rey Nabucodonosorqa Jerusalen llaqtamantam Babilonia llaqtaman presochasqata pusarqa Rey Joaquina, paypa warminkunata, palacionpi serviqninkunata chaynataq llaqtakunapi ancha reqsisqa runakunatapas. ¹⁶Pusarqataqmi guerrapi peleanankupaq hina valeroso qanchis waranqa soldadokunatapas. Oficioyoq runakunatawan herrerokunatañataqmi pusarqa waranqa runakunata. ¹⁷Babilonia nacionpa reyninmi Jerusalen llaqtapi rey kananpaq Joaquinpa rantinpi tion Mataniasta churarurqa. Chay Mataniaspa sutintam tikrarurqa Sedequiasman.

Juda nacionpi Rey Sedequiaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 36:11-16. Jer 52:1-3)

¹⁸Rey Sedequiasqa iskay chunka hukniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalen llaqtapim gobiernarqa chunka hukniyoq wata. Paypa mamanmi karqa Libna llaqtayoq Jeremiaspa churin Hamutal. ¹⁹Chay Rey Sedequiasqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa Rey Joacimpa tukuy rurasqanta hina. ²⁰Chayraykum Jerusalen llaqtapa chaynataq Juda nacionpa contranpi Tayta Dios piñakuruspan qayllanmanta wischururqa.

Jerusalen llaqta tuñichisqa kasqanmanta

(Jer 39:1-7. 52:3-11)

Rey Sedequiastaqmi Babilonia nacion reypa contranpipas hoqarikururqa.

25 ¹Isqon watamanña Rey Sedequias gobiernachkaptinmi chunka kaq killapa chunka kaq punchawninpi Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor llaqa tropankunapiwan Jerusalen llaqtapa contranpi hamuruspan muyuriqninpi churakururqa. Campamentonta sayarachispanmi llaqtapa contranpi hawa lawninpi perqata hatarirachirqa. ²Chaynapimá Jerusalen llaqtaqa enemigopa chawpichasqan karqa Sedequiaspa gobiernasqan chunka hukniyoq watakama. ³Killapa isqon punchawninpi llaqtapi runakuna puramente yarqaymanta karqaku mikunankupaq manaña imapas kaptin. ⁴Llaqtapa murallanta Babilonia tropakuna toqoruptinkum Jerusalen llaqtapi llaqa soldadokuna tutallan lluptirurqaku llaqtapa punkumanta riq ñanninta. Chay punkum karqa iskay perqapa chawpinpi otaq reypa huertanpa hichpanpi. Paykunaga ayqekurqaku Babilonia soldadokuna llaqtapa muyuriqninpi kachkaptinkum. Reypas pasakurqamá Araba Qechwaman riq ñanninta. ⁵Babilonia tropakunañataqmi qatipaspanku Rey Sedequiasta hapiramurqaku Jerico llaqtaman riq pampapi. Sedequiaspa tropakunañataqmi sapallanta saqeruspanku cheqekururqaku. ⁶Rey Sedequiasta presocharuspankum Babilonia nacionpa reyninman pusarqaku. Paymi kachkarqa Ribla llaqtapi. Chaypim Sedequiasta sentenciarqaku. ⁷Chay Ribla llaqtapi Sedequias qawachkaptinmi churinkunata wañuchirqaku, Rey Sedequiastañataqmi ñawinkunata horqoruspanku bronce cadenawan watasqata Babilonia llaqtaman pusarqaku.

Jerusalen llaqtapi templo tuñichisqankumanta

(2 Cr 36:17-21. Jer 39:8-10. 52:12-30)

⁸Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor chunka isqonniyoq watamanña gobiernachkaptinmi pichqa kaq killapa qanchis kaq punchawninpi Jerusalen llaqtaman chayaramurqa reyta waqaychaq soldadokunapa capitannin otaq reypa serviqnin Nabuzaradan. ⁹Paymi kañaykachirqa Tayta Diospa templonta, reypa palacionta, Jerusalen llaqtapi llapallan wasikunata hinaspa kamachikuqkunapa llapallan wasinkunata. ¹⁰Reyta waqaychaq soldadokunapa capitanninwan kaq Babilonia nacionniyoq llapallan soldadokunam Jerusalen llaqtapa muyuriqninpi murallata taqmarurqaku. ¹¹Reyta waqaychaq soldadokunapa capitannin Nabuzaradanmi presochasqata púsarqa Jerusalen llaqtapi puchuq runakunata, Babilonia nacionpa reyninman qokuq runakunata chaynataq wakin comun runakunatapas. ¹²Rey cuidaq soldadokunapa capitanninqa wakcha runakunallatañam chay nacionpiqa puchuykachirqa uvas huertakunatawan chakrakunata llamkanankupaq.

¹³Tayta Diospa templonpi bronce pilarkunata, tiyanankunata chaynataq templopi yaku churananku bronce estanqueta ñutuparuspankum chay llapa broncea Babilonia lawman aparqaku. ¹⁴Aparqakutaqmi mankakunatapas, palakunatapas, mechero limpianakunatapas, wisllakunatapas, servichikunanku bronceamanta llapa serviciokunatapas, ¹⁵inciense qontichinakunatapas, tazonkunatapas. Tukuy ima qorimanta kaqkunatapas chaynataq qollqemanta kaqkunatapas reyta waqaychaq soldadokunapa capitanninmi aparqa. ¹⁶Templopi kananpaqmi bronceamanta Salomon rurachirqa chay iskay pilarkunata, rurachirqataqmi estanquetapas hinaspa estanquepa tiyanankunatapas, chaykunapa llasayninqa manaña yupay atinam karqa. ¹⁷Sapa pilarkunapa sayayninmi karqa pusaq metro masnin puntanpi bronceamanta adornoyoq. Sapa adornopa sayayninmi karqa iskay metro masnin, chay adornopa muyuriqninmi karqa granadawan adornasqa bronceamanta malla. Iskaynin pilarkunam hina chaynalla karqa.

Juda nacion runakuna preso risqankumanta

¹⁸Reyta waqaychaq soldadokunapa capitanninqa púsarqataqmi sacerdotekunapa jefen Seraiastapas, payman qatinqin sacerdote Sofoniastapas chaynataq punkukunawan cuentallikuq kimsa runakunatapas. ¹⁹Llaqtapi runakunamantapas presocharqam soldadokunapa capitanninta, presocharqataqmi Rey Sedequiaspa consejaqnin llaqtapi *yachaq pichqa runakunatapas chaynataq tropakunapa capitanninpa secretariontapas, payqa karqa guerrapaq runakuna huñumuqmi, presocharqataqmi llaqtapi *yachaq soqta chunka runakunatapas. ²⁰Paykunatamá púsarqa reyta waqaychaq soldadokunapa capitannin Nabuzaradan, púsarqaq Ribla llaqtapi kaq Babilonia nacionpa reyninmanmi. ²¹Babilonia nacionpa reynin kamachiptinmi Hamat law Ribla llaqtapi paykunata wañurachirqaku.

Chaynatamá Juda nacionniyoq runakunaqa allpankumanta preso púsasqa karqaku.

Juda nacionpi puchuqkuna Egipto nacionman lluptisqankumanta

(Jer 40:7-10, 41:1-3, 16-18)

²²Juda nacionpi puchuq runakunapaqmi Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor prefectota churarqa Safanpa willkan otaq Ahicampa churin Gedaliasta.

²³Gedaliasta prefecto kananpaq Babilonia nacionpi rey churarusqanta tropakunapa jefenkuna yacharuspankum Mizpa llaqtaman hamurqaku, hamurqakuqa tropankunapiwan kuskam. Hamurqakutaqmi Netaniaspa churin Ismaelpas, Careapa churin Johanapas, Netofa llaqtayoc Tanhumetpa churin Seraiaspas chaynataq Maaca llaqtayoc runapa churin Jaazaniaspas, paykunaqa hamurqaku runankunapiwanmi.

²⁴Prefecto Gedaliasmi paykunamanwan runankunaman juramentaspan nirqa:

—Babilonia nacion runakuna serviyaqa ama manchakuychikchu. Hinapi *yachaspayá Babilonia nacionpi reyta serviychik, chaynata ruraspaqa hinaspaqa allinmi kankichik —nispas.

²⁵Qanchis killaman richkaptinñataqmi reykunapa castanmanta kaq Elisamapa willkan otaq Netaniaspa churin Ismael chunka runakunapiwan rispa Gedaliasta wañurachirqa. Wañurachirqataqmi Juda nacionmanta kaq runakunatapas chaynataq Mizpa llaqtapi yachaq Babilonia runakunatapas. ²⁶Hinaptinmi Babilonia runakunata manchakuspanku llapa runakuna taksapas-hatunpas tropakunapa capitanninkunapiwan kуска Egipto nacionman lluptikurqaku.

Babilonia llaqtapi preso kachkaptin Rey Joaquina kacharisqankumanta

(Jer 52:31-34)

²⁷Juda nacionpa reynin Joaquina Babilonia nacionman preso pusasqankum richkarqa kimsa chunka qanchisniyoq watamanña, chay watapa chunka iskayniyoq killanpim, iskay chunka qanchisniyoq punchawninpi chay Rey Joaquina carcelmanta horqorurqa. Paytaqa horqorurqa Evil-merodac sutiyoc Babilonia nacionpa reyninmi, horqorurqaqa gobiernayta qallarisqan watapim. ²⁸Kuyakuywan rimapayaspanmá chay llaqtapi wakin reykunamantapas aswan reqsisqatararaq churarqa. ²⁹Carcelpi kasqan pachanta mudarachiptinmi reyan kуска mikurqa wañukunan punchawkama. ³⁰Kawsanan punchawkamam sapa punchaw mikunanpaq qoqku Babilonia nacion reypa qosqan mikuyta.